Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5304 11/24 ՅՈՒԼԻՍ 1903 ՈՒՐԲԱԹ 29 ՌԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1321 Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5304

درعليه ده غلطه ده « آره و لك » غزته سي اداره خانه سي

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԳՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

ԿԵՏԻԿ ՓԱՇԱՅԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Չորս տարիէն պակաս ժամանակի մէջ երկու անգամ եղաւ որ Կէտիկ Փաշայի Մեսրոպեան վարժարանը maison nette կ'ըլլայ, այսինքն բոլոր պաշտօնէութիւնը մէկէն կը հրաժարեցուցուի՝ անօրէնէն սկսեալ մինչեւ յետին ուսուցիչը, ճիշդ ինչպէս տան մը բոլոր սպասաւորները մէկէն կը ճամբուին տանտիրոջ բացարձակ ինքնիշխան կամքովը։ Թաղային-հանրային վարժարանի մը պաշտօնեաներու եւ մասնաւոր տան մը սպասաւորներու միջեւ ահագին տարբերութիւն կայ թէպէտ, եւ ոչ երբեք համեմատութեան եզր։ Բայց երկու մարմիններու արձակման եղանակը այնքան նմանութիւն ստացեր է այս պարագային, որ կարծել կու տայ թէ Կէտիկ Փաշայի Թաղ. Խորհուրդը այն անսահման իրաւասութեամբ ձեռնհաս կը նկատէ ինքզինքը իր խնամքին տակ գտնուած վարժարանին կրթական պաշտօնէութիւնը ճամբելու, ինչպէս ո՛ եւ է տանտէր իրաւունք ունի իր սպասաւորները արձակելու, քանի որ իր անձնական քսակէն կը վճարէր անոնց վարձքերը եւ քանի որ թէ արձակելու եւ թէ՛ վարձելու մասին ոչ ոքի պատասխանատու չէ բաց ի իր սեպհական գրպանէն։

Բնականաբար այնքան միամիտ չենք՝ փաստելու համար թէ Թաղականները կամ հոգաբարձուներն ալ նոյն իրաւունքը չունէին կրթական պաշտօնէութեան մը նկատմամբ, որուն թոշակները իրենց անձնականէն չէ որ կը վճարեն, թէպէտ աւելորդ բան մըն է այդ մասին խօսիլ։ Այլ ինչ որ կ'ուզէինք յատկապէս մատնանիշ ընել, սա է թէ, երբ տանտէր մը իր չհաւնած կամ իր քմահաճոյքին չծառայող սպասաւորները բարկութեան վայրկեանի մը մէջ եւ կամ յառաջ կանխամտածեալ խորհրդածութեամբ՝ տան դռնէն դուրս կ'ընէ, իր ըրածին աղէկ կամ գէշ հետեւանքը ինքը միայն կը կրէ։ Այդ արարքին վնասուածը կամ շահողը միայն ինքն է, իր տան մատակարարութիւնն է։ Բայց երբ վարժարանի մը, այն ալ հանրային եւ ո՛չ թէ մասնաւոր վարժարանի մը, կրթական պաշտօնէութիւնն է որ այսպէս մէկէն դպրոցի դռնէն դուրս կը նետուի, աղէկ կամ գէշ հետեւանքը զանոնք արձակող Թաղական կամ հոգաբարձու անձերը չեն որ կը կրեն, այլ աշակերտները եւ անոնց ծնողները։

Բայց այս կէտին վրայ ալ չէ որ կ'ուզէինք խօսիլ, դարձեալ։

Մեր վերլուծել ուզած կէտը ներկայ պարագային մէջ սա է թէ, չորս տարիէն պակաս ժամանակի մէջ, երբ երկու անգամ Կէտիկ Փաշայի վարժարանին պաշտօնէութիւնը կը ճամբուի, թաղեցիին եւ ընդհանուր հասարակութեան պաշտօնապէս յայտարարուած կ'ըլլայ թէ իբր չորս տարիէ ի վեր անօգուտ եւ ապարդիւն եղած է նոյն վարժարանին պաշտօնէութիւնը, չորս տարի է որ ի զուր վատնուած են եղած բոլոր ծախքերը որ ամսական 2880 ղրշ. է (ըստ Ուսումն. Խորհուրդի հրատարակած վարժարանաց վիճակացոյցին) այն է տարին 24,560 եւ չորս տարին 98,240 ղրշ, մերձաւորապէս 1000 ոսկի։

Այո՛, Կէտիկ Փաշայի Թաղականութիւնը կամ հոգաբարձութիւնը որ իբր չորս տարուան մէջ այսպէս երկիցս maison nette կ'ընէ իր վարժարանը, երկիցս պաշտօնապէս ծանուցած կ'ըլլայ թէ այդ չորս դժբաղդ տարիներուն մէջ 1000 ոսկիի գումար մը ի զուր վատնուած է դժբաղդաբար։ Եթէ այդպէս չըլլար, այս չորս տարուան շրջանին մէջ պաշտօնավարող ուսուցիչներն այդպէս երկու անգամ ամբողջ մէկէն չէին արձակուիր։ Չի անկարելի է հաւատալ թէ անոնք արդիւնաւոր ըլլալով հանդերձ արձակուած են լոկ քմահաճոյքով եւ թշնամութեամբ։

Սակայն եթէ եղած կորուստը լոկ 1000 ոսկին ըլլար, թերեւս այնքան հոգ ընելու տեղի չկնար։ Ամէնէն ցաւալին սա է թէ այս չորս տարուան մէջ Ս. Մեսրոպեան վարժարանի երկսեռ աշակերտները, (թուով 300, դարձեալ ըստ վերոյիշեալ վիճակացոյցին) ի զուր սպառնած են իրենց թանկագին ժամանակը, քանի որ պաշտօնավարող ուսուցիչները գոհացուցիչ եւ արդիւնաւոր չէին, զի եթէ հակառակը ըլլային, այսպէս ամբողջ մէկէն չէին վտարուեր։

Հիմա մեղադրեցէք, եթէ կրնաք, հայ ծնողքները որ հաւատք չունենին մեր թաղային վարժարաններուն վրայ եւ իրենց տղաքը օտար վարժարանները կը ղրկեն։ Ասկէ աւելի վաւերական ապացոյց կրնա՞ր ըլլալ հաստատող թէ չորս տարի բոլորովին ապարդիւն անցեր է Ս. Մեսրոպեան վարժարանի շրջանը, ապացոյց մը՝ զոր նոյն ինքն անոր վարիչ մարմինը ինքը կու տայ պաշտօնական գործողութեամբ մը, երկիցս կազմուած կրթական պաշտօնէութիւնը այսպէս ամբողջովին ճամբու դնելով՝ զոր չպիտի ընէր անշուշտ—նորէն կը կրկնենք—եթէ գոհացուցիչ եւ արդիւնաւէտ պաշտօնավարութիւն մը ունեցած ըլլար անոնք։

Այլ միթէ ըսել կ'ուզենք թէ անգամ մը ընտրուած պաշտօնէութիւնը, ո՛րքան ալ անօգտակար ըլլայ, բնաւ պէտք չէ՞ փոխել։ — Ատ չէ մեր ըսածը։ Կամ միթէ՞ կ'առարկենք թէ արձակեալ պաշտօնէութիւնը ամբողջովին արժանաւորներէ կը բաղկանար, եւ անարդարութիւն էր զայն միահաղոյն հրաժարեցնել։ Դարձեալ ո՛չ. Նախ, զի զանոնք չենք ճանչնար անձնապէս, երկրորդ զի, անոնց անօրէնն էր որ տօsesին ձեռքը համբուրելու զիջաւ Թաղ. Խորհրդարանին մէջ եւ Թաղ. Խորհրդին հրամանով՝ անոր հետ հաշտուելու համար, ինչպէս գրուեցաւ ժամանակին լրագրաց մէջ եւ չհերքուեցաւ։ Եթէ անօրէնն այդպիսի նկարագիր ունէր, հապա ուսուցիչները ինչ պիտի ըլլային։

Ուրեմն ի՞նչ ընել պէտք է, պիտի հարցուի իրաւունքով։—Ահա կարճ պատասխանը. պաշտօնէութիւնը կազմած ատեն պէտք է նկատի առնել ընտրելիին արժանիքին որակը, եւ ոչ թէ թոշակին քանակը։ Կէտիկ Փաշայի վարժարանի իրը պաշտօնեաներուն վճարուածն է ամսական 2880 ղրուշ, այսինքն իւրաքանչիւրին ճիշդ 320 ղրուշ, անօրէնն ալ մէջը ըլլալով, որուն բնականաբար քիչ մը աւելի կը վճարուի, որքան ուրիշներուն աւելի քիչ։ Արդ, կը կարծէ՞ք թէ 320 ղրուշով վարձուած պաշտօնեաներէ տարբեր արդիւնք պիտի ստանուէր եւ կը հաւատա՞ք թէ իւրաքանչիւր երկու տարին անգամ մը չպիտի պարտաւորուիք այսպէս բոլոր պաշտօնէութիւնը մէկէն ճամբու դնել։ Բայց կը մոռնա՞ք որ անհերքելի ճշմարտութիւն մըն է թէ «ինչ որ ցանես, ան կը հնձես»։ Աժան պաշտօնեայով այսքան գործ միայն կը տեսնուի. բոլոր եղած ծախքերը ջուրը կը նետուին, վարժարանին պատիւը գետին կ'անցնի, ծնողքները յուսախաբ կ'ըլլան, եւ տղոց ժամանակը անօգուտ տեղ կը սպաննուի։

ՑՈՒՍԱԼ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՆՈԹԵՐ

ՋՈՒԿԵՐՈՒ ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԶՄԱՑՈՒՄԸ

Որսորդութիւնը եւ ձկնորսութիւնը արդարեւ շատ զուարճալի զբաղում մըն է, ու մեր երկիրն ալ այս երկու կերպ որսերու զարմանալի առատութեամբը եւ զանազանութեամբը օժտուած է։

Սկիզբէն ի վեր՝ ձկնորսութիւնը իբր անմեղ արհեստ մը համարուած է, իսկ թռչուններու որսորդութիւնը՝ խղճմտանքի դէմ նկատուելով՝ մարդիկ մասնաւոր արգահատանքի բաժին մը ունեցած են անոր նկատմամբ։ Սակայն երկուքին ալ մեղքն ու զոհը՝ գրեթէ համաչափ է։

Ռումէլիի եւ Անատոլուի շատ մը կուսակալութեանց մէջ կաքաւ, աղաւնի, լորամարգի, կեռնեխ, վայրի սագ, բադ եւ այլ թռչուններ երամ երամ կը վխտան։ Կաքաւները Ասիական Թուրքիոյ չոր դաշտերը եւ մայրառ տեղաւանքը կ'ապրին. աղաւնիները՝ ծովեզերեայ երկիրներ, եւ մասնաւորաբար Սեւ Ծովու ափունքը, իսկ Ռումէլիի մէջ՝ գեղանիծաղ Մարմարայի ծովափը եւ Պոլսոյ շրջակաները շատ կ'որսացուին անոնցմէ։ Եղանակին համեմատ գաղթող վայրի սագերը, բադերը՝ առ հասարակ լճերու եւ գետերու ճահճային տեղերը կը բնակին. ցուրտ եւ բարեխառն կլիման կը սիրեն։ Խոշոր կենդանիներէն՝ գայլը, աղուէսը, հուզը՝ Ռումէլիի եւ Անատոլուի լեռները ու բարձր անտառները իրենց որջ ընտրած են։ Առիւծը, վագրը՝ տաք, արջը եւ ուրիշ կենդանիներ՝ ցուրտ ու բարեխառն լեռները կ'ապաստանին։ Խոզի հսկայ տեսակները՝ Սթրանճայի լեռները խմբով կ'արշաւեն. տեղացիք «պուճուք խոզ» կ'անուանեն զանոնք։ Նապաստակները, ճագարները այգիներու եւ պարտէզներու մէջ կը շրջին եւ հասցուցած վնասնին ալ բաւական մեծ ըլլալուն համար՝ որսորդներէն աւելի այգեպաններու եւ պահապաններու կողմէ կ'որսացուին։

Ահա այսպէս ցամաքային որսերը երկու նպատակով կ'որսացուին. թռչունները՝ սննդեան համար, իսկ խոշոր կենդանիներն ալ՝ իրենց մուշտակներուն համար։ Իսկ ջրային որսերը (ձուկ, ոստրէ, խեցգետին, եւայլն) գրեթէ ամբողջութեամբ սննդեան համար. միայն փոքր մաս մը (սպունգ, մարգարիտ) արհեստի համար է։

Ձկնորսութիւնը այսօր այնքան հրապարակ յառաջդիմութիւն ըրած է որ նաւերու մէջ հոգաբարձու նաւակներ կ'աշխատին եւ տարեկան ահագին քանակութեամբ ձուկ, ձկնկիթ եւ ձկան իւղ արտադրելով՝ աշխարհի ամէն կողմը կը ղրկեն։

Ֆրանսայի մէջ՝ այն տեղերը ուր ձուկ չկայ՝ արհեստական միջոցով պէտք եղածէն աւելի ձուկ կը բերեն նորահնար գիտական միջոցով մը։ Մօտաւորապէս 40 տարի առաջ Վոժ բնակող հմուտ երկու ձկնորսներ՝ Րէմի եւ Ժէհէն, ձկան հաւկիթներն ու ամորձիքները անուշ ջրի աւազաններու մէջ դնելով յաջողեցան ձուկերը բազմացնել. յետոյ փորձեցին ծովու մէջ ալ բազմացնել։

Արքաչօնի մէջ արհեստական շատ մը աւազաններ շինելով թանկագին եւ հազուագիւտ ձուկերու տեսակները բազմացուցին։ Ֆրանսայի զանազան կողմերը ցրուեցին այդ հաւկիթներէն։

Մեր բնական աւազանները Վոսփորի մէջ՝ Պէօյիւք Լիմանի, Քըլ Պրունուի, Ջալը Պրունուի, Ռումէլի Գավագի, Օթուզպիր Սույուի, Ումուր Երիի, Պաղլար Ալթըի, Պէյքօզի, Չպուքլըի, Սթէնիայի, Պէպէքի, Սալը Բազարի եզերքները եւ Մարմարայի մէջ՝ Մագրիգիւղի, Գումգաբուի, Մալթեփէի Գարթալի, Բէնտիքի, Դըզըլ Ատալարի, Գարամուսալի, Նիկոմիդիայի, Մուտանիայի ու Կեմլէյիկի ծովափը եւ ուրիշ տեղեր ծովուն մէջ ցցուած ցիցերով (աւազանի ձեւով) «տալիան» կոչուած աղերով՝ «անավասիա»ի (այսինքն ձկանց վարէն վեր ելլելը), եւ «քարավասիա»ի՝ (այսինքն ձկանց վերէն վար դէպ ի խորը իջնելը) առեններ՝ բազմաթիւ ձուկեր կ'որսացուին։ Այս «տալիա»ներէն զատ «սաղմա», «ալամանա», «էղրիպ», «մանեած», «վօլի», «ևաթըրմա», եւ «ուզադմա» կոչուած կերպերով ալ ահագին քանակութեամբ ձուկ կ'որսացուի։

Ասիական Թուրքիոյ եւ Ռումէլիի մէջ գտնուած լճերն ալ (Վան, Ուխրի, Շքոտրա, եւայլն) զանազան տեսակ յարգի ձուկերով լի են, որոնց համեղ եւ սննդարար միսը անուանի է։

Բժշկութեան մէջ գործածուած տղրուկները՝ ճահճուտ տեղեր, լճացեալ ջրերու մօտերը կը գտնուին. այս տեղերը առողջութեան խիստ վնասակար ըլլալուն համար՝ ամէն կողմէ չորցնելու ջանքեր կ'ըլլան, բայց ի հարկին շատ փնտռուելուն համար՝ հիմա Գերմանիոյ եւ Ֆրանսայի մէջ լճի պէս արհեստական փոքր աւազաններ շինելով ջանք կ'ընեն տղրուկ հասցնել։ Սակայն արտադրութիւնը խորհուրդի պէտքերը գոհացնելու անբաւական ըլլալով՝ ամէն տարի Հունգարիայէն, Հարաւային Ռուսիայէն, Կէլիպոլուէն, Սելանիկէն, Եանեայէն ու Մէրսինէն բաւական քանակութեամբ տղրուկ կ'ուղարկուի Եւրոպա։

Ա. ԵՍԱՅԵԱՆ

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ԱՆԿԻՒՆՆԵՐ

ՊՇԵՐԻԿ

Պշերիկ մէկն է այն գաւառակներէն, որոնք աշխարհագրական–յարաբերական դիրքի եւ կամ տեղի անձուկ ու աննպաստ պայմաններու պատճառաւ՝ անծանօթ եւ յետամնաց մնալու դատապարտուած են։ Այս գաւառակը որ Տիարպէքիրի կուսակալութեան ենթարկուած է՝ 15 ժամ հեռաւորութեամբ կ'երկարի անոր հարաւ-արեւմտեան կողմը, իրեն սահմանակից ունենալով Սիվան, Ղարզան եւ Նազիպաշ գաւառակները։ Հողը բարեբեր է եւ արգաւանդ. օդը բարեխառն եւ առողջարար, ջուրը նուազ, բայց քաղցրահամ։ Կը տեսնուին լայնատարած ու գեղեցիկ դաշտեր եւ աչք կարածի չափ անհատնում տափաստաններ։

Քիչ անգամ կը հանդիպինք հողէն դուրս ցցուած լերկ ու ցածկեկ բլրակներու, իսկ աւելի անդին՝ հորիզոնին մօտիկ Տորոսեան թափառիկ լեռնագօտին։ Չեմ գիտեր թէ ինչո՞ւ համար առաջին ակնարկով շատ հաճելի ու գեղեցիկ կը թուի ինծի այս գաւառակը. թէեւ չկը ծառեր ո՛չ անտառ եւ մարգեր եւ ոչ այգեստան ու ծառ, առով մէկտեղ, դարձեալ սիրուն ու խօսուն էին իր տեսարանները, համակ բանաստեղծական եւ ոչ միապաղաղ։

Պաթմանը՝ արեւմտեան Տիգրիսի այդ մեծագոյն բազուկը, կինճի ապառաժուտ լեռներէն փրփրադէզ բղխելով եւ արշաւելով կու գայ ասղոսկել Պշերիկի դաշտի ճիշդ մէջտեղէն եւ այսպէսով գաւառակը կը բաժնէ երկու մեծ մասերու, վերին եւ ստորին Պշերիկ. գետակին եզերքին վրայ ցանուած կը տեսնենք բազմատեսակ արմտիք եւ բանջարեղէն, որոնք գեղջուկ ժողովրդեան ապրուստի ու հարստութեան մնայուն աղբիւրներն են, Պաթմանը՝ այս գաւառակին միակ գետակն է, ուստի դիւրին է գուշակել որ այս գետակը գաւառակին համար նախնադարեան անհուն օրհնութիւն մըն է, ինչպէս Նեղոս Փարաւոններու աշխարհին համար։ Պաթմանի վրայ ի մէջի ալոց հոյաշար բարձրացած է 40 մէթր լայնութեամբ եւ 30 մէթր բարձրութեամբ գեղակերտ, մեծկակ կամուրջ մը, որ հրաշակերտի տեղ ընդունուած է, մօտակայ գաւառներու մէջ նմանը եւ գեղեցկագոյնը չգտնուելուն համար։

Պշերիկի ամբողջ դաշտին մէջ անմշակ ափ մը հող չէք տեսներ. երկսեռ ժողովուրդը դէպ ու դէն կ'աշխատէր մեղուներու պէս, կ'աշխատէր եւ աշխատանքին կը կցէր իր հոգեկան արտայայտութիւնը եղող երգի ու աղօթքի մրմունջները քրդաբարբառ։ Երկրագործութիւնը գլխաւորաբար իրենց էն սիրելի պարապումն է, որմէ զատ կը զբաղին նաեւ անասնապահութեամբ, ոստայնանկութեամբ եւ ջորեպանութեամբ. հոն, ամէն ինչ տակաւին նախնական վիճակի մէջ էր։ Սակայն այս գաւառակը անտեսապէս արգահատելի վիճակ մը չի ներկայացներ եւ պէտք է ըսել որ միջին հայուով ժողովուրդը բարեկեցիկ կացութիւն մը ունի, հետեւաբար ասոնց մէջէն անպակաս են ունեւորներ եւ ոստանիկ ջոջեր։ Վերին Պշերիկ գրեթէ մասամբ քրդաբնակ է, իսկ ստորին Պշերիկը հայաբնակ, ասորաբնակ եւ քիչ մըն ալ քրդաբնակ։

Ամբողջ գաւառակին մէջ սակայն հայ վանք մը չի գտնուիր, ինչ որ մխիթարական երեւոյթ մը չընծայեր մեզի, բայց Ասորւոց մեծահամբաւ վանք մը կայ. ստորին Պշերիկի մէջ, Տէրաւ-Գիրայ անունով։ Յիշատակութեան արժանի է այս մենաստանը՝ իր անտիկ, բարձրագիր եւ պատսպարած դիրքով, հնադարեան՝ ուր կայ հին ասորական ձեռագիր արձանագրութիւններ։ Վանքը հարուստ է իր առատ ու հաստաթարեր կալուածներով. բաց ասկից ունի ուխտաւորներու ստուար բազմութիւն մը, հայ, ասորի, եզդիտ եւ քուրդ ազգեր։ Վանքը ունի վանահայր վարդապետ մը, Միթրան Մանսուր անունով՝ որ ուղղակի Տէյր–ուլ–Զաֆարան մայրավանքի վերին հսկողութեան ենթարկուած է, ուր կը նստի Սէյտ Աֆարի Ասորւոց միակ ու ընդհանրական Հայրապետը։ Ցաւալի է տեսնել որ ինչպէս Ասորիները նոյնպէս եւ մերայինք բոլորը կորսնցուցած են իրենց մայրենի լեզուն եւ անոր տեղ քիւրտերէնը իւրացնելով են, որով առնմային սովորութիւններ հազիւ անդ տեղ կ'ընդունուին ու հայեցի ինքնուրոյն բարքերն ալ գրեթէ այլասերուած են. մխիթարական կէտ մը եթէ կայ, այն է որ օտարախօս այս չինականները տակաւին իրենց մէջ կը պահեն տաքուկ ու պարզուկ կրօնային պինդ հաւատք մը, թէեւ այդ հաւատքը բոլորովին զերծ է պաշտամունքով եւ օտարամուտ նախապաշարումներէ։ Հաւատացէք այս ժողովուրդը ընդունակ է զարգացման եւ քաղաքակրթութեան։

Պշերիկի գաւառակի տեղակալանիստ աւանն է Սկամատեիայ, 600–700 անուոր քուրդ բնակիչներով, որուն չորս կողմը խմբուած կան ստորին Պշերիկի հետեւեալ գիւղօրայքը.— վերին Քաֆարզօ, ստորին Քաֆարզօ, Պարբուլ, Պէտոր, Կրէսիրայ, Քէրքի, Տուլուժ, Հազնամիրայ, Պասոքի, Ըշխասթաքի, Զերճըլ, Բրեսա, Կէտուկ, Ծնասքար, վերին Աղըք, ստորին Աղըք, Աղրարուչ, Զէվուկ, Ելըհա, Էրմի եւ Գոճա։ Ասոնցմէ վերին եւ ստորին Քաֆարզոյի, Ելըհայի ու Էրմիի մէջ բազմաթիւ Ասորի կայ, իսկ միւս մէկ քանիներուն մէջ ալ քուրդ՝ փոքր քանակութեամբ։ Վերոյիշեալներէն Զէրճըլ այն գիւղն է, ուր կը նստի Պշերիկի քուրդ միակ բէկը, Իպրահիմէ Հասօ անունով։ Յիշուած գիւղերը իրարմէ մերձ են, երկու երեք ժամ հեռաւորութեամբ անմիջական հաղորդակցութեան մէջ ըլլալով։ Վերոյիշեալներէն միայն Կրէսիրայ, Պէտոր, Զէրճըլ, Գոճա, Զէվուկ եւ Պարբուլ ունին մէյմէկ անշուք ու ցածկեկ մատուռ եւ մէյմէկ անուս քահանայ։ Հոն, երկու երեք ամիսը անգամ մը պատարագ կը մատուցուի. շաբաթներով ու ամիսներով աղօթատեղիները լուռ ու փակ մնալը կը դատապարտուին։ Ցաւալի է որ այդ գեղջուկ չնորհանուկ տէրտէրները խեցբեկ հայերէն մը խօսիլը, պարզ ընթերցանութիւն մը ընելու կ'անճըրկին, թողունք որ չիտեն չիտակ ստորագրութիւն մը չեն կրնար դնել։ Ընտանեկան յարկերու տակ սխալ են երեւան գալ ամուսնական տխուր միջադէպեր, ու նահապետական անխարդախ սէրը գրեթէ հրաժեշտ տալու վրայ է, զի քահանայէն սկսեալ մինչեւ ամենայետին գործաւորը մարմնացած, ընդարմացած են տգիտութեան մէջ։

Սակայն ժողովուրդը չէ մեղադրելի, վասն զի անիկա մինչեւ այսօր զուրկ է մնացեր բանիրուն, վարչական եւ գործունեայ անհատներէ, չէ՛ ունեցեր այն պարտաճանաչ ու ինքնազոհ քահանան որ ձգած իր հօտին բարոյականը վեր բարձրացնել։ Եւ արդէն այն ատեն անտարբերութիւնը չունեցանք, երբ Բղի, Մուշ ու Սղերդ բազմաթիւ դպրոցներ բացուեցան առաջ. չեմ գիտեր ինչ պատճառաւ մեր ուղղութեանէն վրիպեցաւ այս հոգեւորապէս ու մտաւորապէս անխնամ գաւառակը. վասն եղէ՛ք որ շատ չանդուած օտարախօս այդ ժողովուրդը, պիտի տեսնենք իսպառ անհետացած հոգւով ու մարմնով, եւ այն ատեն, ով ստանձնէ ու վայրավատին պիտի մնայ մեր բոլոր արգահատանքն անոնց հանդէպ։ Յիշուած գիւղերէն Կրէսիրայի, Զէրճըլի եւ Գոճայի մէջ շատ դիւրաւ թեամբ կարելի է մէյմէկ փոքրիկ վարժոցներ հաստատել եւ կառավարել տեղական միջոցներով, միւսներն ատեն սակայն վայելելով Ազգ. Պատրիարքարանի բարոյական ձեռնտուութիւնը։ Պատրիարքարանը անշուշտ կը զգայ թէ վերոյիշեալ գաւառակի Հայերուն կրթութեան համար անմիջական ինչ յարմար կարգադրութիւններ ընելու կը պարտաւորի անոնց ձեռնպահութեան. բան ի՛ս, անոնց համար ամենէն առաջ հմուտ շրջուն քարոզիչ քահանայ մը յատկացնելու է, ըստ գթոտ ըլլալու պայմանով։

Այդ քարոզիչը, եթէ պաշտօնին գիտակ քահանայ ըլլայ՝ ամէնէն աւելի օգտակար պիտի դառնայ այս օտարախօս գեղջուկներուն, վասն զի ասոնք հոգւով սրտով փարած են իրենց դաւանանքին։ Ուստի դիւրին է հասկնալ որ այնպիսիներուն համար է՛ն կենսական ու կարեւորը կրօնի ու բարոյականի առաջ ու հրահանգիչ ուսումն է. կրօնով պիտի մշակուին ժամանակէ մը ի վեր ուսումէ զուրկ կոյր վիճակի մատնուած խոպան մտքերնին։

Տիարպէքիր Թ.

ՎԻՃԱԿ ԲԱԲԵՐԴԻ

Ե

(Շար. եւ վերջ)

Դարմանը.—1. Քաղաքի մէջ 300է աւելի խմող, ծխող եւ խաղցող տարեկան հազար ոսկի կը ծախսեն, իսկ մեծ գեղի մը մէջ որ 130 տուն է՝ 300 ոսկի միայն ծխախոտի. ուստի անխախտ կրնանք հետեւցնել թէ գիւղ եւ քաղաք (1854 տուն) տարին 4000 ոսկի կը մսխեն օղին, ծուխին, կոկին համար։ Արդ՝ օրինակելով Տրապիզոնէն եւ մեր դրացի Երզնկայէն, հակալքօլական ընկերութիւնը մտցնենք մեր մէջ ալ։

2. Կիրակնօրեայ դասընթացք մը պատրաստենք դպրոցէն չուղած իշխողներուն համար, որով թէ՛ ուսումնապէս, տնտեսօրէն եւ թէ բարոյապէս պիտի չահինք։

3. Նուազեցնենք սրճարաններու թիւը. սրճարան յաճախողներ թող ձգեն խաղը, Ս. Գիրք, Վարք Սրբոց եւ լրագիր թող կարդան տուներ։ Վարք Սրբոցը հին օրերու չափազանցութիւն չէ, ինչպէս կը կարծեն, եւ ոչ լրագրութիւնը նոր դարու ստախօսութիւն, այլ մասնաւորապէս կիրակի օրերու մէջ մտքի եւ սրտի խորհրդական են անոնք դէպի բարին, դէպի յառաջդիմութիւն առաջնորդելու. իսկ Ս. Գիրքը հոգեկան զուարճութիւնն է։

4. Զգուշանանք հետեւիլ նորաձեւութեան՝ որ մեր բարքերուն օտար է. չափ եւ սահման դնենք մեր կերուխումին, մեր հագուստին ու կապուստին, չար օրինակ չըլլալով գեղացւոց։ Հարսանեկան առթեններու մէջ չափ դնենք խնճոյքներուն. յարգենք ժամանակը, դրամը եւ խելքը։

5 Վաշխառուն 50 % բարդումով կ'ընէ փոխատուութիւն. վաշխառուն երկրագործին պատուհաս գողն է, յափշտակողն է. գեղացին անոր ձեռքէն փրկելու միակ միջոցն է եկեղեցիներուն հասոյթները (արմտիք) հաւաքել, չտեղահանել եւ ըստ հին սովորութեան տալ այժմ 20 %

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (112)

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ԱՆՔՈՒԼԱՎԱՃԱՌԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԺԲ

Էթիէննէդ՝ որուն այնքան կը տենչար Քրիսթիան, իր զարդախուցին մէջ նստած էր, ցայգազգեստ մը հագած եւ ոսկեգոյն մազերը պարզօրէն յարդարած. մարգարտափայլ սպիտակ ձեռքերը յանձնած էր տիկին Մոռիսի ճարտար հոգածութեան։ Էթիէննէդ իր մտերմուհիին հետ կը խօսակցէր, որ առաջին կառախումբով հասած էր Տամմարի։

—Ըսել է աղուոր շահ մը ըրեր Մաբիէթի մարգրիտներէն։

—Ատ ալ խօ՛սք է։ 1882էն ի վեր Մարիէթ տէրն էր անոնց. Պույեռն վաթսուն հազար ֆր. վճարած է անոնց համար։ Առնուած գնով ձեռք անցուցի զանոնք...

—Ու այդ մարգարիտներէն իւրաքանչիւրին արժէքը առնուազն հարիւրին յիսուն աւելցած է քսան տարուան մէջ...

—Մնաց որ, սիրելիս, մանեակը քու տրամադրութեանդ տակ կը դնեմ, եթէ կ'ուզես։ Փորձագէտներու խօսքին նայելով...

—Շնորհակալ եմ։ Մարգրիտ չեմ գըներ... աւելի կը փափաքիմ ծախել...

—Ըսել է ունի՞ս անոնցմէ։

—Հարստութիւն մը կը ձեւացնեն անոնք։ Մորթին վրայ՝ շալիկին տակէն կը կրեն զանոնք։

—Ատիկա է միջոցը զանոնք աղուոր պահելու... մարգրիտները կը սիրեն միսը... կը գգուեն, կը փայլեցնեն, կը ջեռուցանեն զայն։ Կարծես թէ կենդանի բան մըն են։

—Մօտիկի, ըսէ նայինք գումար մը մէկզի դրա՞ծ ես աշխատութեան սկսելէդ ի վեր...

—Ո՛հ, ոչ մեծ բան մը։ Ծախքեր ունիմ...

—Քու հին տարփածներուդ պատճառաւ։

—Ա՛հ, նախ ատոնք։ Յետոյ միջնորդչէքները կան... Ռաֆայէլի կեղծ նկարին վաճառման համար, հարկ եղաւ հարիւրին տասը տալ այն աշխարհիկ մարդուն՝ որ իր սրահին մէջ կախած էր զայն, վաւերականութիւնը հաստատելու համար... գնող Ամերիկացիին կլլեցուց թէ այդ նկարը ձեռք ձգուած էր իր պապին կողմէ Սարակոսայի մէկ վանքին մէջ... հետեւաբար, այս վկայութեան փոխարէն, մարդը պահանջեց կարկանդակի իր բաժինը... Մնաց որ տարբեր կերպով չէր կրնար ըլլալ։ Բայց ի՞նչ փոյթ, չեմ տրտնջար այդ մասին... գէշ աղէկ կ'ապրինք։ Դուն ի՞նչ ջուրի վրայ ես հա՞։

—Ա՛հ, մի՛ խօսիր։ Վիպական անցքեր կը պատահին։ Մանկամարդ կինը, ընկերակցութեամբ իր պարոնատէրին, եկաւ զիս գտնել...

—Զե՛մ հասկնար։

—Սոյնդ է ըսածս. անոնց կ'ընկերանայի նաեւ տոքթ. Օկաներ... սա աղուոր թուխը... այցելութեան պատրուակն էր կոմսին եւ ինծի շնորհակալ ըլլալ այն նուէրին համար զոր ըրած էինք Սէն–Ռէմիի ապաքինարանին... Տեսնելու էիր իմ դէմքս... իմ խարտեաշ մազերէս սկսեալ մինչեւ գեղեցիկ ոտքերուս եղունգը կարմրած էի։ Ա՛հ, կրնաս կարծել թէ ազնուական կիներու դեր կատարող ընկերուհի մը ունիս. Քրիսթիանի կինը սենեկապանուհիի մը երեւոյթը ունէր։

—Ի՞նչ կ'ուզէր այդ կինը։

—Իր ամուսինը։ Այո՛, սիրելիս, կուգար իր ամուսինը պահանջել ինէ, ինչպէս մարդ կը դիմէ կորսուած առարկաներու դիւանը, հովանոցը պահանջելու համար։ Նախ ձեւ ծախեց ինծի, ժպիտն ընթացք մը բռնելով։ Կրնաս վստահ ըլլալ թէ քիչ յետոյ անոր ջղերը իջեցուցի։ Այն ատեն սկսաւ փոխել իր վարմունքը։ Դէմքը ու բերանը աղերսալից դարձան։

—Ուրեմն անմխիթար ճամբեցիր զայն։

—Այո՛, սիրելիս։ Միթէ իմ պաշտպանութեանս յանձնած էր իր Քրիսթիանը որ իմ Քրիսթիանս էր։ Խեղճ Նոնոյիկ, ուրիշ կարողութեան տէր ըլլալու էիր, ուզէնալի կարենայիր մէջերուդ մէջ պահել Քրիսթիանը, որ մասնագիտութիւն ունի ամէն տեղ, ամէն ժամ ու օր ձանձրանալու։ Աղջիկս, պէտք է գիտնալ երիտասարդները զուարճացնելու գաղտնիքը, որոնք աշխարհ կուգան, իրենց մորթին հետ փակած ունենալով անգործութիւնը։ Եթէ ես դարձնէի այդ տխմարը, ի՞նչ պիտի ըլլէր զայն։ Քրիսթիան պիտի լքէր զայն, ուրիշի մը ետեւէն երթալու համար։ Թո՛ղ Էթիէննէդի հետ ըլլայ. նոյն բանը չէ՞։

—Սակայն չես սիրեր զայն. այնպէս չէ՞։

—Ա՛հ, ոչ։ Ճաշակեցի անկէ։ Նոյն իսկ անմարսողութիւն մը ունեցայ։ Բայց պարտիմ դաս մը տալ Քրիսթիանի։ Պէտք է որ ընդունի այդ դասը։

—Ի՞նչ պիտի ընես։

—Ե՛ս։ Բոլորովին տալու պիտի դարձնեմ զայն։ Այնուհետեւ կրնան ձեռքէս առնել, եթէ ուզեն։

(Շարունակելի)

բարդումով երկրագործին սերմցուն տալ։ Ահա բան մը որ մեր օրով փորձուած եւ յաջողած իրողութիւն մըն է։ Ու յետոյ եկեղեցիներուն արտերը այդ ամբարին հաշւոյն հերկել, ցանել, քաղել եւայլն։

6. Գիւղերու մէջ կանուխ ամուսնութիւնները սուղի կը նստին ընթականերուն վրայ. 16 տարեկան պատանիներ, մարդ չեղած, տուն տեղ ըլլալ եւ զաւակներու հոգը ստանձնելու կը դատապարտուին. Նախկին ժամանակներու նահապետութիւնը չկայ հիմա մեր մէջ. մի զարմանաք, երբ ըսեմ թէ՝ բազմանդամ (25-30-46-50) ընտանիքներու մէջ ամէն հայր ինքը կը կը հոգայ կնոջ եւ զաւկին հագուստեղէնը. տանուտէրը որուն ձեռքն է ամբարանոցին եւ մառանին բանալիները, հացը միայն կու տայ անոնց։ Այս դրութիւնը մէյմէկ գողեր ըրած է երիտասարդ անդամները, որոնք գաղտնի ձեռք կ'երկարեն՝ իրենց դրամագլուխ ճարելու համար։ Նահապետական տուներու քայքայման մէկ պատճառը աս է, իսկ երկրորդն է, իրենց ժառանգութեան այդ գողերուն վլստանալով պանդխտութեան դիմելը, ուր անոնք տարբեր բարքերու հոսանքին խառնուելով՝ հետզհետէ Մուշի կանանց տաբոսը կը բերեն մանկամարդ ամուսիններու գլխին։ Հիմա մեր մէջ ալ ամուսնական ղեղծումներ, բաժանումներ, կրկնամուսնութիւններ կը վխտան։ Առաջնորդին յորդորականները կրնան վերջ տալ այս ամէնուն։

7. Քաղաքի մէջ միացնելու ենք վարժարաններու մատակարարութիւնը, որով թէ՝ ծախքի խնայութիւն կ'ըլլայ եւ թէ ուսուցիչները բաւականարար թոշակ ստանալով՝ իրենց գործով եւէթ կը զբաղին։ Ընդհանուր տեսուչ մը պէտք է, որ ըլլայ վարիչ մէկը. տեղական ոք չի կրնար վարել այդ պաշտօնը։ Նաեւ մանկապարտէզի ուսուցչուհի մը՝ որ ընտելարան անունը ջնջէ ծրագրէն եւ մանուկները պատրաստէ ժամանակին պահանջումներուն համեմատ։ Այսօր մայր ըլլալու պատրաստ աղջիկներ՝ նամակ մը չեն կրնար գրել, կանուխ մեկնելով դպրոցէն։

8. Քաղաքի մէջ ալ կանուխ ամուսնութիւնը իգական սեռին կրթական գործին կը վնասէ. աղջիկը մօր պարտականութիւնները կ'ուսանի տգէտ կեսրոջ ձեռքին տակ. ինչ կրնանք սպասել խակամիտ մայրերէ։

9. Կիրակնօրեայ լրացուցիչ դասընթացք մը անհրաժեշտ է դպրոցներէն ելած բինողներուն։ Գիւղերու մէջ կրթական գործը միայն եւ միայն Առաջնորդին անձէն կախում ունի. ուստի լոկ պտղէի համար չըջելու չէ գեղէ գեղ։

10. Վանքը իր նպատակին յարմարցնելու համար կ'առաջարկեմ հետ. Վարչութեան որ Կիւմիւշխանէի Վիճակը ենթարկէ Բաբերդի առաջնորդութեան. այս քաղաքը 12 ժամ Բաբերդէ, եւ 24 ժամ Տրապիզոնէ հեռաւորութիւն ունի. մենք կը ստանանք իր Ս. Փրկչեան վանքին հասոյթները, եւ հացը անգամ մեր գեղերէն կը հայթայթէ. Տրապիզոն չկրնար ստանձնել անոր Ջղանայի անդիէն։ Այս միացումով երկու վանքերը բանի մը կրնային ծառայել։ Աւելին կայ, եթէ Բաբերդ ենթարկուի Կարնոյ Առաջնորդութեան, այն ատեն մեզ մօտ Սպերն ու Դերջանն ալ ունինք. հետեւապէս Առաջնորդը շատ օգտակար ծրագիր մը կրնայ պատրաստել Բաբերդի, Կիւմիւշխանէի Սպերի եւ Դերջանի միացեալ վանքերուն համար՝ որոնց վանահայրն ըլլայ Բաբերդի Առաջնորդը որ ի հարկին կրնայ եպիսկոպոս մը ըլլալ։ Եթէ Կեդր. Վարչութիւնը մէջէն չելլէ սոյն առաջարկութեան, լաւ է որ մեր վանքին հասոյթներով Խուփա գիւղին մէջ վարժարան մը բանայ։ Եւ եթէ աս ալ չըլլէ, ծախել հողերը Խուփեցւոց եւ ստանալ հազար ոսկի, պատ թէ ոչ այդ անպէտ վայրին անունը վանք ըսելու չէ։

Բաբերդ Մ. ՍԱՆՈՍԵԱՆ

Արտաքին Լուրեր

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Անգլեւգերման վաճառականութիւնը.— Քանատայի առթիւ վէճը.— Պերլինի լրագիրներուն բանակռիւը։

Պերլին, 19 յուլիս.— Մինչ կը շարունակուին Գերմանիոյ առեւտրական յարաբերութեանց վիճաբանութիւնը եւ մանաւանդ Քանատայի համար, փոխանակուած թղթակցութեանց վերաբերեալ բանակռիւը։ Անոնք որ կը յայտարարեն թէ հաշտարար քաղաքականութեան հետամուտ են, սա համոզումը ունին որ դժուարութեան լաւագոյն լուծումը կը կայանայ՝ շատ շատ նկատողութեան առնելուն մէջ Անգլիոյ ու Գերմանիոյ առեւտրական յարաբերութեանց խնդիրները։ Վոսիշէ Զայթունկ այդ առթիւ կ'ըսէ. — «Գերման կայսրութեան եւ Մեծին Բրիտանիոյ միջեւ եղած վաճառականութիւնը շատ աւելի է գերման կայսրութեան եւ անգլիական գաղթավայրերուն միջեւ եղած վաճառականութենէն։ Հետեւաբար, անհրաժեշտ է զգուշանալ առեւտրական այդ յարաբերութիւնները (Մեծին Բրիտանիոյ հետ) խանգարելէ որոնք խիստ շատ կարեւոր են. նաեւ պէտք է ջանալ, որպէս զի Գերմանիոյ եւ անգլիական գաղթավայրի մը միջեւ ծագած վէճ մը կռիւ մը առաջ չբերէ Անգլիոյ հետ։ Անհամաձայնութիւնը պէտք է տեղւոյ վրայ սահմանափակուի եւ իր նախնական շրջանակէն դուրս չելլէ։ Քանատա եթէ այնպէս կը մտածէ թէ իր պարտքն է մաքսային տարբերական սակացոյց մը գործադրել Գերմանիոյ դէմ, շատ բնական է որ Գերմանիա ալ փոխադարձ միջոցներու դիմէ Քանատայի դէմ։ Գերմանիոյ ու բրիտանական գաղթավայրերուն միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնները այնքան բազմազան հանգամանք մը ունին որ, աւելի հաւանական է յաջողիլ՝ անջատ դաշնագրութեանց վրայ բանակցելով անգլիական գաղթավայրերու հետ, քան թէ վիճաբանիլ թէ ելմտական ի՛նչ քաղաքականութեան հետեւելու է բրիտանական տէրութեան ամբողջութեանը նկատմամբ։»

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Աղերսագրի խնդիրը.— Ամերիկեան կարծիքը.— Քիշնեվի մէջ.— Ոստիկանապետին շրջաբերականը։

Նիւ-Եորք, 19 յուլիս.— Ռուսիոյ այն մերժումը որով չուզեց ընդունիլ հրէական աղերսագիրը, ո՛չ անակնկալ մը եղաւ եւ ոչ ալ վիշտ պատճառեց։ Ոչ ոք ենթադրած էր թէ Ռուսիոյ արտաքին գործոց Նախարարութիւնը պիտի հաւանի որ այդ աղերսագիրը իրեն մատուցուի։ Մ. Նահանգաց մամուլը չի զայրանար Ռուսիոյ մերժումին համար։ Այնպէս կը նկատէ թէ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը իրաւունք ունի, թէ աղերսագիրը հասած է իր նպատակին, թէ քաղաքակրթեալ աշխարհը այդ մասին համամիտ չէ Ռուսիոյ եւ թէ ռուս պաշտօնատարները պէտք է հասկնան որ ոչ ոք կը համակրի իրենց՝ երբ չարանական հալածել Հրեաները միայն այն պարզ պատճառին համար որ Հրեայ են։

Բեդերսպուրկ.— Քիշնեվի ոստիկանապետ Պ. Զիքով վերջերս սա շրջաբերականը ուղղեց իր իրաւասութեանը տակ գտնուած ոստիկաններուն. — «Ապրիլ 19 ու 20 ին Քիշնեվի մէջ պատահած դէպքերուն եւ նոր պատահականութեանց մասին եղած զրոյցներու հետեւանքով, բազմաթիւ հրեայ ընտանիքներ Քիշնեվէն հեռացան՝ շրջակայ գիւղերը ապաստանելու համար, ինչ որ հակառակ է 1882 մայիսի օրէնքին տրամադրութեանց։ Հետեւաբար, եւ որպէս զի անկէ առաջ գալիք անհաճոյ հետեւանքները չպատահին, ներկայ շրջաբերականով կը հրաւիրեմ բոլոր ոստիկանները՝ ազդու միջոցներ ձեռք առնել՝ Հրեաները դուրս հանելու այն տեղերէն, ուր բնակելու իրաւունք չունին։ Հարկ կը համարեմ նաեւ ծանուցանել թէ ոստիկանները եթէ չգործադրեն այս հրամանները, պիտի պարտաւորուիմ իմաց տալ կառավարիչին։»

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Ռուսեւամերիկեան համաձայնութիւնը Մանչուրիոյ համար.— Ճաբոնի դժգոհութիւնը.— Քորէայի բողոքը.— Ռուսական զեկոյց մը.— Ամերիկուհի մը Քորէայի մէջ։

Նիւ-Եորք, 19 յուլիս.— Բէքինէն առնուած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Ճաբոն բաւական դժգոհ է ռուսեւամերիկեան նոր համաձայնութենէն, որուն համար նոյն իսկ մտահոգութեան մէջ է։ Ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ նաւահանգիստները բանալու խոստումը անկարելի է, եթէ Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյ Ռուսիայէն խոստում չառնէ թէ պիտի հրամայէ Չինկ իշխանին՝ ստորագրելու ամերիկեան առեւտրական դաշնագրութիւնը, որուն ստորագրուելէն ետքը՝ Չին որ եւ է իրաւունք պիտի չունենայ այդ նաւահանգիստներուն վրայ, բայց Ռուսիա պիտի ունենայ։ Ճաբոն նաեւ սա կարծիքը ունի թէ այդ դաշնագրութիւնը բնաւ չի լուծեր ճաբոնական դժուարութիւնները եւ Քորէայի վրայ Ռուսիոյ ունեցած նպատակներուն ու Մանչուրիոյ մէջ Ռուսիոյ զօրութեանը արգելք մը չըլլար։

Թոքիօ.— Ռուսիոյ դեսպան Պ. Բաւլով, պատասխանելով Քորէայի բողոքներուն, կը յայտարարէ թէ տրուած արտօնութիւնը կը պարունակէ բոլոր դիւրութիւնները գործերը, վարելու մասին, ինչպէս նաեւ երկաթուղիներու եւ հեռագրական թելերու շինութիւնը ու հանքային գրասենեակներու հաստատումը։ Ըն-Թունկի եւ Եանկանդոյի միջեւ ռուսական հեռագրաթելին շինութիւնները դադրեցան Քորէայի բողոքներուն հետեւանքով։

Սէուլ.— Ռուս դեսպան Պ. Բաւլով, առջի օրը Քորէայի կայսեր ներկայացած միջոցին, յայտարարեց թէ կ'ընդդիմանայ Ու-Ճու-ի նաւահանգիստին բացման։

Նիւ-Եորք.— Աբըլթընէն (Ուիսքընսէն, Մ. Նահանգներ) կը հեռագրեն թէ նոյն քաղաքը ծնած միս Էմիլի Պրաունա, Քորէա գտնուող միսիոնարի մը աղջիկը, Քորէայի իշխանուհի հռչակուեր է եւ իր զաւակն ալ իշխան։ Կ'ըսուի թէ Ամերիկուհին քանի մը տարի առաջ Քորէայի կայսեր պալատը մտեր է՝ ամուսնութեան բացարձակ խոստումով, երբ պետական գործերը ներեն։

ՊԱՎԻԵՐԱ

Պավիերայի իշխանուհիները.— Քաղաքական գործերու միջամտութիւն.— Ըստուրիւններ։

Պերլին, 19 յուլիս.— Գերմանիոյ մէջ մեծ խրախնդում պատճառեց այն պարագան թէ Պավիէրայի գերդաստանին իգական սեռի պատկանող անդամները կը մասնակցին քաղաքական գործերու։ Ուլթրամոնթան իշխանուհիներու համար, որոնց մէջ կայ Մարի-Թէրէզ իշխանուհին, կ'ըսուի թէ այդ գործերուն մասնակցած են։ Մարի-Թէրէզ իշխանուհին իշխանին անդրանիկ որդւոյն կինն է։ Կան նաեւ Աւստրիոյ կայսեր աղջիկը՝ Կիզէլա իշխանուհին, փիլիսոփայութեան տոքթորուհի ու գիտութեանց կաճառին անդամ Թէրէզ իշխանուհին եւ ուրիշ վեց իշխանուհիներ։ Ամէնքն ալ ծայրայեղ հակահրէականներ են. շատերը իրենց բնակարանները կղերական գաղափարներու տարածման, նաեւ մեծաքանակ գումարներ ստորագրած են այդ նպատակին իրագործմանը. միանգամայն կարեւոր գումարներ հաւաքած են Պավիէրայի ազնուական դասակարգէն՝ Գերմանիոյ Խորհրդարանին մէջ հակահրէական ընտրելիներ ընտրելու համար։ Ասոնք նաեւ իրենց պաշտպաններուն լաւագոյն գիրքեր կու տան, իսկ իրենց գաղափարներուն հակառակողները կը հեռացնեն։ Հարաւային Գերմանիոյ լրագիրները կը յորդորեն ետ կենալ քաղաքական գործերու այդ մասնակցութենէն, ըսելով որ հակառակ պարագային ամէն բան պիտի յայտնեն։

ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ

Դաշնակցութեան մայրաքաղաքը.— Հաւանական տեղը։

Մելպուրն, 16 յուլիս.— Աւստրալիոյ դաշնակցութեան համար մայրաքաղաքի տեղ մը որոշելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը նպաստաւոր կարծիք կը յայտնէ Թումուտ փոքր քաղաքին նկատմամբ, որ համանուն գետակին վրայ շինուած է հարաւային Նոր-Ուէլսի մէջ, Սիտնէյի հարաւային արեւմտեան կողմը՝ 425 քիլոմէթր հեռաւորութեամբ։ Անոր շուրջը գտնուած տեղերը շատ յարմար են երկրագործութեան. նաեւ հարուստ արօտավայրեր ունին որոնք արջառներուն համար ապաստանարան մը են երաշտութեան ատեն։ Հանքեր ալ ունի որոնք կը շահագործուին։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Պ. Վիլլավերտէի կազմած նոր դահլիճը.— Դժուարութիւններ.— Հանրային կարծիքը նոր նախարարութեան վրայ։

Մատրիտ, 20 յուլիս.— Երէկ, կիրակի, Պ. Վիլլավէրտէ մեծ դժուարութեանց հանդիպեցաւ, պահպանողական զանազան կուսակցութեանց վերաբերող մէկ քանի քաղաքական մարդիկ համոզելու որ ընդունին նախարարական պաշտօններ, մանաւանդ դատականը, ներքինը, ծովայինը, կրթականը ու պատերազմականը։ Այս վերջինը մերժուեցաւ զօրավար Տէլկատոյի կողմէ, որ Քաթալոնիոյ զինուորական հրամանատարն է. ի վերջոյ այդ պաշտօնը ստանձնեց զօրավար Մարթինէզ, որ մայր-թագուհիին նախկին թիկնապահն է։ Ծովային նախարար եղաւ Պ. Քոպիան, որ Մորա կուսակցութեան կը պատկանի։ Երկրագործական նախարարութիւնը յանձնուեցաւ երեսփոխան ու ել Էմբարսիալի տնօրէն Պ. Կասէի։ Ելմտականը՝ Պ. Կոնզալէզ Պեզադայի, խորհրդական նոյն նախարարութեան, որ անցեալ մարտին քաշուեցաւ պաշտօնէ, Պ. Վիլլավէրտէի հրաժարած ատեն։ Կրթական նախարարութիւնը ստանձնեց Թէթուան դուքսին նախկին կուսակցութեան անդամ Պ. Սանթոս Կուզման։ Արտաքին գործոց նոր նախարարը պիտի ըլլայ կոմս Սան Պէրնարտօ, Պ. Մորայի մէկ ուրիշ բարեկամը. որով այս վերջինին կուսակցութենէն երկու հոգի նախարար պիտի ըլլան, ինչ որ պիտի ապահովէ նաւային ծրագիրները, գէթ սկզբունքով։ Դատական նախարարի պաշտօնը յանձնուեցաւ Պ. Պուկալլալի, պահպանողական կուսակցութեան երէց անդամը։ Իսկ ներքին գործոց նախարար՝ Պ. Կարսիա Ալիքս, որ կարող կը նկատուի զանազան կուսակցութեանց յաջողութիւններուն առաջքը առնել յառաջիկայ երեսփոխանական ընտրութեանց առթիւ։

—Պ. Վիլլավէրտէի կազմած դահլիճը, ընդհանրապէս ցուրտ ընդունելութիւն մը գտաւ Սիլվէլայի կուսակից պահպանողականներուն կողմէ։ Պ. Վիլլավէրտէի տարած բանակցութիւնները Թէթուանի դուքսին նախկին կուսակիցներուն ու մանաւանդ Պ. Ռոմէրօ Ռոպլէտոյի հետ՝ անհաճոյ թուեցան անոնց։ Պ. Ռոմէրօ նախարարական պաշտօն չէ ընդունած իր կուսակիցներուն համար եւ ինք ալ մերժած է Խորհրդարանի նախագահութիւնը։ Պ. Սիլվէլա, ինչպէս նաեւ Պ.Պ. Մորա, Սանչէզ Թոքա՝ եւ պահպանողական միւս երեւելիները սկզբունքով կը խոստանան աջակցիլ Պ. Վիլլավէրտէի, պայմանով որ օրին մէկը իրազեկ ըլլան իր քաղաքականութեան։ Իր կուսակիցները կ'ըսեն թէ այդ քաղաքականութիւնը հետեւանքն է այն ծրագրի զոր Պ. Վիլլավէրտէ 1900 ին ներկայացուց մայր-թագուհիին, երբ առաջին անգամ ի զուր փորձեց դահլիճ մը կազմել։ Տիրող ընդհանուր կարծիքը սա է թէ Պ. Վիլլավէրտէ գործնական դահլիճ մը կազմած է, առաջնակարգ մարդոցմէ զուրկ, որոնք կրնային դժուարութիւններ յարուցանել շատ մը գործերու, գլխաւորաբար ելմտական եւ դրամական խնդիրներու մէջ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱԲՈՆ

«Նովոյէ Վրէմիա»ի մէկ յօդուածը.— Պատերազմի մը հաւանականութիւնը։

Բեդերսպուրկ, 20 յուլիս.— Նովոյէ Վրէմիա, քանի մը յօդուածներու մէջ ուսումնասիրելէ յետոյ, Ռուսիոյ եւ Ճաբոնի միջեւ հաւանական եղող պատերազմ մը վրայ, կ'եզրակացնէ.—«Ճաբոն եթէ փորձէ պատերազմիլ Ռուսիոյ դէմ, իր ինքնապաշտպանութիւնը ու ազգային յոյսերուն կործանումը պատրաստած կ'ըլլայ։ Ահա ինչո՛ւ համար ջերմապէս կը հաւատանք թէ խաղաղասէր ձգտումը ի վերջոյ պիտի յաղթանակէ Ճաբոնի մէջ։ Ռուսական հսկային զօրութեան դէմ խորտակուեցան Նաբոլէոն Ա.ի բանակները, այդ հսկայ փորձէն յետոյ ո՛չ մէկ զօրութիւն ահարկու կը թուի Ռուսիոյ։ Մեր տէրութիւնը ամէն ճիգ կը թափէ խաղաղութիւնը պահպանելու համար, ո՛չ թէ պատերազմին առաջ բերելիք արդիւնքին վախով համակուած, այլ մարդկային զգացումի մը պատճառաւ, որ իր ուժին գիտակցութեան վրայ հիմնուած է։ Բայց եթէ գտնուի մէկը որ չուզէ մեզի հետեւիլ, եւ մեր ճամբուն վրայ տեղաւորուի, մեր յառաջխաղացումը արգիլելու համար, այն ատեն չպիտի ընկրկինք այն պարտականութեան ու յանձնառութեանց առջեւ՝ զորս վրանիս կը պարտադրէ մեր պատմութիւնը։»

ՌՈՒՍԻԱ

Հրդեհ շոգենաւի մէջ.— Բազմաթիւ զոհեր.— Մեծ հրդեհ մը.— Նիւթական վնաս։

Նիժնի-Նովկորոտ, 20 յուլիս.— Հրդեհ ծագեցաւ Բիեր Ա. շոգենաւուն մէջ, Սորմովայէն 7 քիլոմէթր հեռու, Վոլկայի վրայ։ Խուճապի մատնուած բազմաթիւ ուղեւորներ գետը նետուեցան։ Մինչեւ հիմա 28 դիակներ երեւան հանուեցան։ Շոգենաւը անյայտ եղած է ջուրերուն մէջ։ Կը կարծուի թէ շոգենաւուն խցիկներուն մէջ ուրիշ դիակներ ալ գտնուելու են, նկատի առնելով որ ուղեւորներուն թիւը 200 կը հաշուուի։ Սուզակներ կանչուած են, հետազօտութիւններ կատարելու համար։ Քաղաքը շրջապատող անհուն անտառները բոցերու ճարակ եղած են։ Սաստիկ ջերմութիւն կը տիրէ։ Երկու ամիսէ ի վեր անձրեւ չէ տեղացած նահանգին մէջ։

—Սամարա նահանգին Բոքրովսքովէ քաղաքին մէջ երեք օր առաջ ծագած հրդեհը չէ մարած դեռ։ 500 տուն, 200 մթերանոց, 10 նաւեր եւ 2,000,000 փութ ցորեն հրոյ ճարակ եղած են. Նիւթական վնասները 10 միլիոն ֆրանքի կը հասնին։

ԱՆԹԵԼ ՀԵՌԱԳԻՐ

Նոր կատարելագործութիւն մը.— Պ. Մարքոնի եւ Կալլեսի իշխանը.— Բորթ-Արթուրի մէջ։

Լոնտոն, 19 յուլիս.— Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն Տէյլի Մէյլի թէ Պ. Մարքոնի նոր գիւտ մը գտած է անթել հեռագրի համար. նաեւ կատարելագործած է գործիք մը որ պէտք պիտի չթողու բարձր աշտարակներու որոնք հիմա կը գործածուին՝ Ովկիանոսի վրայէն անցնելու համար հեռագիրները։ Այդ պատճառով տակաւին հանրային պաշտամունք հաստատուած չէ անթել հեռագրի կայաններուն մէջ։ Անհրաժեշտ փոփոխութիւնները կարելի եղածին չափ շուտով կը կատարուին։ Թղթակիցը կը յայտարարէ թէ այդ փոփոխութիւնները աւարտելուն պէս, հեռագրական կանոնաւոր հաղորդակցութիւն մը պիտի սկսի։ Մարքոնի Ընկերութեան տնօրէն Պ. Կուլթէրթ Հոլ կը յայտարարէ թէ այդ մասին ըսելիք մը չունի։

—Կալլեսի իշխանը եւ իշխանուհին, որոնք այս միջոցիս պտոյտ մը կը կատարեն Անգլիոյ արեւմտեան կողմը, երէկ առտու, ինքնաշարժ կառքով Բրիթթընաննէն Բոլտու գացին, Քորնուէյլի մէջ. հոն այցելեցին Պ. Մարքոնիի անթել հեռագրի կայանը եւ քանի մը փորձերու ներկայ գտնուեցան։ Նախապէս Պ. Մարքոնիի հետ ճաշած էին։

Բեդերսպուրկ.— Բորթ-Արթուրի մէջ Ոսկիէ Լեռան վրայ անթել հեռագրի կայան մը հաստատուեցաւ, Բորթ-Արթուրի եւ Բէչիլիի ծովածոցը գտնուող ռուսական մարտանաւերուն միջեւ հեռագրական կանոնաւոր հաղորդակցութիւն մը հաստատելու համար։

ԱՓՐԻԿԷ

Գերութիւնը Ափրիկէի մէջ.— Արեւելեան Ափրիկէի բրիտանական ստացուածքը.— Աստիճանաբար անհետացում։

Լոնտոն, 19 յուլիս.— Խորհրդարանական գրութեան ձեւով հրատարակուեցաւ պաշտօնական շահեկան տեղեկագիր մը՝ արեւելեան Ափրիկէի բրիտանական ստացուածքին մէջ գերութեան վրայ։ Հեղինակը՝ Պ. Մընսըն որ տեղական վարչութեան քարտուղարն է, կը յայտարարէ թէ Սէյիտիի ու Թանալանտի նահանգներուն մէջ գերութիւնը գոյութիւն ունի անվիճելի կերպով, ուր կան բազմաթիւ գերիներ, որոնց թիւը սակայն շուտով կը պակսի։ Այդ նուազումը արդիւնք է Զանզիպարի ցեղապետին մէկ հրամանագրին որ կը տրամադրէ թէ 1890 օգոստոսէն ետքը— նոյն հրամանագրին հրատարակութեան թուականը— ծնած գերիներու զաւակները ազատ պիտի ըլլան։ Այդ հրամանագիրը կը տրամադրէ նաեւ ազատ արձակել այն գերինները որոնց տէրերը մեռնին, առանց օրինաւոր ժառանգորդի։ Այդ կերպով քանի մը տարիէն բոլորովին պիտի վերնայ գերութիւնը։ Գերութիւնը, ինչպէս գոյութիւն ունի այդ նահանգներուն մէջ, խոշտանգումները եւ այլն պատճառ չըլլար։ Ընդհակառակը վայրագութիւն մը եթէ գործուի, հեղինակը իսկոյն կը պատժուի եւ գերին ազատ կ'արձակուի։ Սէյիտիի նահանգին մէջ գերութիւնը այնքան թեթեւ է, որ իր ազատութիւնը պահանջող գերի մը հազուադէպ կը գտնուի։

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Օտերի յորդումը.— Մարդու կորուստ.— Թումբ մը խզուած.— Արկածներ։

Պերլին, 19 յուլիս.— Օտեր գետին յորդումը հետզհետէ կ'աճի։ Կլոկաուի մայր եկեղեցիին ամբողջ թաղը ողողուած է։ Երկիւղ կայ թէ մ' գուցէ քանդուի գլխաւոր կամուրջը։ Սթրիէմօսթի մէջ ողողումները ահագին համեմատութիւններ ստացան։ Շրէզաուի մէջ զինուորները կը նորոգեն թումբ մը որ խզուելու վտանգ կը սպառնայ։ Պոպէլինի մէջ ամբողջ ընտանիք մը խեղդուեցաւ՝ արջառները ազատելու աշխատած միջոցին։ Տէօյչ Վարթէնպէրկի մէջ թումբի հսկող մը խեղդուեցաւ, երբ ուրիշները ազատելու կ'աշխատէր։

—Սիլեզիոյ ողողումները ծանր հանգամանք մը ստացան նորանոր անձրեւներով։ Օտեր գետին յորդումը հետզհետէ կ'աւելնայ։ Կլոկաու քաղաքը ողողուած է. շատ տեղեր իննսուն սանթիմէթր բարձրութեան հասած է։ Պէօթէնի եւ Տէօյչ Թարնանի միջեւ թումբ մը խզուելով, ամբողջ շրջակաները ջուրերու տակ մնացին։ Քանի մը գիւղացիներ խեղդուեցան, երբ իրենց արջառները ազատելու կ'աշխատէին։ Զինուորներ կ'աշխատին բնակիչներուն օգնելու եւ անոնց ստացուածքները պահպանելու։ Պրուսիոյ ներքին գործոց նախարար Պարոն ֆոն Համմէրշթայն քննական պտոյտ մը կատարեց Սիլեզիոյ մէջ՝ վնասներուն որքանութեանը վրայ գաղափար մը կազմելու համար։ Նահանգին գլխաւոր պաշտօնատարները բարեսէր անձերու հրաւէր կարդացին՝ օգնելու գիւղացիներուն եւ ագարակապաններուն որոնք կորսնցուցած են իրենց բոլոր արջառները։

ԱՆՕԹԻ ՄԵՌՆՈՂՆԵՐԸ

Տասներկու միլիոն կարօտներ Անգլիոյ մէջ.— Պ. Չէմպըրլէնի ծրագիրը։

Լոնտոն, 19 յուլիս.— Պ. Չէմպըրլէն միշտ ազդու կերպով կը պաշտպանէ մաքսապաշտ դրութիւնը զոր կ'ուզէ գործադրել Մեծին Բրիտանիոյ մէջ։ Վէճերը իրենց ամէնէն հրատապ շրջանին մէջ են, եւ հոն ուր փորձառութիւնը միայն յաղթական կերպով պատասխանելու երեւոյթը ունի, ենթադրութիւններու եւ նորօրինակ կարծիքներու վրայ կը վիճաբանին։ Թղթակից մը հետեւեալը գրեց Պ. Չէմպըրլէնի.— «Եթէ նկատողութեան առնենք պաշտօնական վիճակագրութիւնները, Մեծին Բրիտանիոյ մէջ տասներկու միլիոն անհատներ խիստ թշուառ են, ամէն վայրկեան սովի վտանգին ենթարկուած։ Միթէ անվիճելի բան մը չէ՞ որ անդնդեղէններու վրայ նոր տուրքի մը անմիջական արդիւնքը պիտի ըլլայ անօթութենէ մեռցնել այդ դժբաղդներուն մեծամասնութիւնը։» Աւասիկ պարագայ մը որ մինչեւ մէկ ստոյգ տրամաբանութենէ զուրկ չէ։ Պ. Չէմպըրլէն այդքան քիչ բանէ մը չի շուարիր եւ նպատակաւոր հարցումին կը պատասխանէ սա նպատակաւոր հարցումներով.— Ա. Ենթադրելով որ ապացուցուած է թէ Անգլիոյ մէջ արդարեւ տասներկու միլիոն կարօտներ կան, ատիկա բաւական չէ՞ հաստատելու որ ազատ-փոխանակութեան եւ բաց դուռի ներկայ դրութիւնը դէշ է։ Բ. Եթէ կարելի է միջոց մը գտնել վարձահատոյց աշխատութիւն մը տալու այդ տասներկու միլիոն կարօտներուն, անոնց վիճակը միթէ զգալի բարւոքում մը պիտի չկրէ՞, նոյն իսկ եթէ քանի մը սանթիմ աւելի վճարեն իրենց ուտելիքին համար։»

ՄԱՀ

ԼԵՈՆ ԺԳ. ՊԱՊԻՆ

Պապին մահէն ժամ մը վերջը Օրէլիա կարտինալը հրատարակեց Լէոն ԺԳ.ի մահը սապէս.

«1903ի յուլիս 20ի կէսօրէն չորս ժամ ետքը Հռոմէական Ս. Եկեղեցիին Գեր. Տեղապահը, եկեղեցական զանազան պաշտօնեաներու հետ գնաց Ն. Սրբազնութեան մասնաւոր յարկերը, որոնց մէկ սրահին մէջ տեսաւ Ն. Սրբազնութեան մարմինը։ Տեղապահը հաստատած ըլլալով Սրբազան Հօր մահը, կարդաց որոշեալ աղօթքները անոր հոգւոյն համար. հրաւիրեց պապական յարկերուն եկեղեցական մոնսէնեօր Պիզլէթին իրեն յանձնել քահանայապետական կնիքը, որպէս զի վաղը ցոյց տրուի Կարտինալներու Ժողովին։ Տեղապահը պէտք եղած կերպով հաստատեց քահանայապետական կնիքին ընդունելութիւնը։ Ն. Գերապատուութեան փափաքով, պապական մեծ նօտարներու երէց անդամին կողմէ պատրաստուեցաւ հանդիսական գիր մը որ ստորագրուեցաւ Ն. Գերապատուութեան ու բոլոր ներկայ եկեղեցականներուն կողմէ՝ հաստատութեամբ երկու սենեկապետներու։»

—Վերջին վայրկեաններուն՝ Պապը կրցաւ օրհնութիւն տալ. բոլոր ներկաները համբուրեցին անոր ձեռքը։ Քիչ վերջը Պապը խորունկ կերպով քնացաւ։ Ժամ 3.40ին տոքթ. Լաբբոնի արտասանելով ծանուցեց թէ աղետալի վախճանը մօտալուտ է։ Խոստովանահայր Վանութէլլի կարտինալը անարին մօտ ծնրադրեց եւ սկսաւ կարդալ մեռելոց աղօթքը։ Պապը բոլորովին տժգունած էր եւ շնչառութիւնը կեցած։ Ժամ 4.4ին տոքթ. Լաբբոնի ուշադրութեամբ քննելէ ետքը Պապին սիրտը, յայտարարեց թէ Լէոն ԺԳ. մեռած է։ Վանութէլլի կարտինալը կարճ աղօթք մը ըսաւ, որուն խորին տխրութեամբ պատասխանեցին բոլոր ներկաները։ Մահէն անմիջապէս ետքը տոքթ. Լաբբոնի փակեց Պապին աչքերը եւ ձեռքերը խաչաձեւ դրաւ կուրծքին վրայ։ Ցնցոյ կարտինալները, ազգականները եւ միւս ներկաները համբուրեցին մեռեալին ձեռքը։ Ամէնքն ալ խորապէս յուզուած էին։ Օրէլիա կարտինալը, իբրեւ տեղապահ, ձեռք առաւ Վատիկանը եւ գործերու վարչութիւնը։ Ժամ 4 ուկէսին Օրէլիա կարտինալը, որ իբրեւ սուգ մանիշակագոյն վերարկու կը կրէր, պահակներու եւ իր փոխանորդին՝ մոնսէնեօր Բասէրինիի ու կարտինալներուն առաջնորդութեամբ, մեռեալին սենեակը մտաւ՝ մահը հաստատելու։ Վատիկանի բարձրաստիճան պաշտօնատարները նախասենեակին մէջ հաւաքուած էին՝ զայն ողջունելու։ Օրէլիա կարտինալը մտաւ Պապին յարկը եւ յառաջացաւ դէպ ի դուռը այն սենեակին, ուր կը գտնուէր Լէոն ԺԳ.ի մարմինը։ Դուռը գոց էր։ Ընդհանուր լռութեան մը մէջ Օրէլիա կարտինալը երեք անգամ դուռը զարկաւ եւ բարձրաձայն Պապը կանչեց, անոր անունը տալով. յետոյ դուռը բացուեցաւ։ Օրէլիա կարտինալը ներս մտաւ իր հետեւորդներով եւ յառաջացաւ դէպի այն անկողինը որուն վրայ կը հանգչէր Լէոն ԺԳ.։ Արծաթէ մուրճով մը թեթեւակի զարկաւ անոր ճակատին եւ բարձրաձայն անունը տուաւ։ Բոլոր ներկաները ծնրադրած էին։ Մեռեալին դէմքը մեղրամոմի մը երեւոյթը ունի. դիմագիծերը անփոփոխ մնացած են։ Օրէլիա կարտինալը ներկաներուն ծանոյց Պապին մահը եւ յետոյ դուրս ելաւ իր հետեւորդներով։ Լէոն ԺԳ.ի մահը պաշտօնապէս հաստատուելէ ետքը, տեղապահի փոխանորդին, նօտարի մը, արարողապետներուն եւ տոքթ. Լաբբոնիի ներկայութեանը, մարմինը հագուեցուցին սպիտակ պարեգօտով, սպիտակ կօշիկներով եւ այլն. յետոյ դրին կարմիր անդաւէտ անկողնի մը վրայ։ Պապին ձեռքերը, կուրծքին վրայ խաչաձեւ, խաչելութիւն մը բռնած էին։ Ութը մեռելակիրներ մարմինը պապական յարկէն դուրս հանեցին, ատոնց կը հետեւէին պահակներ, ջահակիրներ եւ արարողապետներ։ Ապա տարին Տէյլի Սրածծի սենեակին առջեւ գտնուած սենեակը, ուր դրուած էր նաեւ Պիոս Թ.ի մարմինը։ Անկողնին չորս անկիւնները մէյմէկ խոշոր աշտանակներ դրուեցան՝ մեղրամոմով։ Երկու ազնուական պահակներ՝ սուրերնին վար բռնած՝ պահակի պաշտօն կը վարեն։ Բոլոր պատուհանները փակուած եւ վարագոյրները վար քաշուած են։ Պապական արքունիքին արարողական պայմաններուն համաձայն, որ եւ է ծաղկեփունջ չի տարուիր այն սենեակը, ուր դրուած է Պապին մարմինը։ Դրան առջեւ պահակներ կը սպասեն։ Պապական յարկին բոլոր դուռները կնքուեցան տեղապահի փոխանորդին եւ նօտարի մը ներկայութեանը։ Միայն կարտինալները, դեսպանները, Հռոմի ազնուականները եւ տեղապահին կողմէ արտօնութիւն ունեցող քանի մը անձեր կրնան տեսնել Պապին մարմինը։

—Կ'ըսուի թէ պապական ընտրութեան ժողովը գումարուած ատեն Վատիկանի հեռագրի ու հեռաձայնի գործիքները պիտի վերցուին, որպէս զի կարտինալները դուրսի հետ յարաբերութիւն չունենան։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Կէօրիւնճ գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ Բէյքոզի նախորդ կառավարիչ Օսման փաշա։

—Միրլիվայութեան աստիճան տրուեցաւ գնդապետ Էօմէր Ֆաիգ պէյի, օգնական հետեւակ զինուորներու ընդհանուր մարզիչ Քամֆհօֆէր փաշայի։ Միրլիվայութեան աստիճան՝ կայս. անձնական սպայակոյտին գնդապետներէն Իհսան ու Թէվֆիգ պէյերու։

—Ականակուռ Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Յունաստանի Վեհ. Թագաւորին արքայական զաւակներէն Բարձր. Խրիսթոֆոր իշխանին։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Ն. Բարձրութեան ուսուցիչ Պ. Շթուքէրի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ առողջապահական վարչութեան բժիշկներէն Տոքթ. Նիքոլաթոյի եւ Մորնինկ Բոսթի տնօրէն Պ. Ճէյմս Նիքոլսոնի։

—Առաջին կարգի Շէֆգաթ՝ Կ. Պոլսոյ իտալական դեսպան տի Մալասբինա մարքիզին կնոջ։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԵՐԸ.— Թուրք լրագիրներու այս օրուան թիւին մէջ հետեւեալ Պաշտօնական Ձեկոյցը հրատարակուած է.

«Կայս. Իրատէի մը համաձայն կը ծանուցուի թէ Կ. Պոլսոյ կալուածական տուրքերուն համար միայն ամսաթոշակի տէրերուն եւ օրէնքով սահմանուած անոնց ազգականներուն ամսաթոշակները պիտի հաշուեկցուին, իսկ ուրիշ անուան վերաբերեալ սէնէտներու եւ տուրքերու հաշուեկցութիւնը բնաւ պիտի չկատարուի, եւ ասկէ վերջը կալուածական տուրքը հնչուն դրամով պիտի գանձուի։»

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ կարկին եւ այլն պարունակող երկու հարիւր տուփեր պարգեւել՝ զինուորական ու նաւային եւ ցամաքային երկրաչափական վարժարաններու ամէնէն կարող ուսանողներուն տրուելու համար։ Այդ տուփերուն ամէն մէկը կայս. կարգադրութեամբ կը պարունակեն արծաթ կարկին մը, փղոսկրէ եռանկիւն քանակ մը ու միլլիմէթրի բաժանումով քանակ մը։ Տուփը մահոգենիէ է։ Ասոնք շինուած են կայս. Պալատան աշխատանոցին մէջ։ Կայս. այդ պարգեւները թիկնապահներու միջոցաւ նոյն վարժարանները ղրկուելով, հանդիսաւորապէս բաշխուեցան ուսանողներուն, որոնք թէ՝ բարեմաղթութիւններ ըրին եւ թէ երախտագիտական ուղերձ մը մատուցին յասս կայս. Դահոյից։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Թագաւորին որդին Խր-

Քրիսթոֆոր իշխանը, երէկ առտու, Ռուսիա ուղեւորեցաւ ռուսական Օլկա շոգենաւով: Հիւրամեծար Աճմէտ Ալի փաշա, հելլենական դեսպանը եւ բոլոր պաշտօնեաները նոյն շոգենաւը երթալով իշխանին ողջերթ մաղթեցին: Քրիսթոֆոր իշխանը խնդրեց Աճմէտ Ալի փաշայէն՝ իր շնորհակալութիւնները մատուցանել Վեհ. Սուլթանին՝ կայս. այն մեծարանքներուն համար զորոնք եղան իրեն նկատմամբ: Աճմէտ Ալի փաշա, հելլենական դեսպանը եւ պաշտօնեաները մինչեւ Պէօյիւքտէրէ գացին եւ յետոյ բաժնուեցան: Հիւրամեծար Աճմէտ Ալի փաշա ու հելլենական դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Նաւում քիչ ետքը Կայս. Պալատ գացին: Աճմէտ Ալի փաշա յատուկ կայս. Դահոյից մատոյց Քրիսթոֆոր իշխանին շնորհակալութիւնները: Պ. Նաւում ալ, դեսպանատան անունով, շնորհակալութիւն մատոյց՝ իշխանին եղած ընդունելութիւններուն համար:

—Իշխանը իր լուսանկարը նուիրեց Աճմէտ Ալի փաշայի, դեսպան Պ. Կրիբարիսի եւ առաջին թարգմանին կնոջ՝ տիկին Նաւումի:

—Դեսպան Պ. Կրիբարիս, հեռագիր մը ուղղելով Յունաստանի թագաւորին ու թագուհիին, ծանոյց թէ իրենց զաւակը՝ Քրիսթոֆոր իշխանը Կ. Պոլիս գտնուած միջոցին արժանացած է կայս. մեծարանքներու եւ ակնակալու Մեճիտիէ պատուանշանի:

—Ճորճիոս Թագաւորը եւ Օլկա Թագուհին, հեռագիր մը ուղղելով Վեհ. Սուլթանին, շնորհակալութիւն յայտնեցին իրենց որդւոյն նկատմամբ եղած կայս. մեծարանքներուն համար:

—Առջի օրը, երբ իշխանը պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու, Ն. Կ. Վեհափառութիւնը բարեհաճեցաւ որպիսութիւնը հարցնել Յունաստանի թագաւորին ու թագուհիին. նաեւ ծանոյց իշխանին թէ նժոյգ մը կը նուիրէ:

—Քրիսթոֆոր իշխանը, առջի օրը, Յունաց Պատրիարքարանը այցելելուն մեծ պատիւներով ընդունուեցաւ: Տ. Եոաքիմ Գ. որ օսմանեան եւ հելլենական պատուանշանները կը կրէր, մեծ սանդուխին գլուխէն ընդունեց հիւրը: Իշխանը համբուրեց Պատրիարքին ձեռքը: Ն. Սրբազնութիւնը անոր ճակատը համբուրեց: Տեսակցութեան պահուն Տ. Եոաքիմ Գ. իշխանին նուիրեց Ս. Գէորգի պատկեր մը՝ ոսկի եւ արծաթ շրջանակով. նաեւ ուրիշ պատկերներ՝ Թագուհիին եւ Սոֆիա իշխանուհիին համար:

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.—Պետական Խորհուրդին մէջ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ՝ կանոնագիր մը պատրաստելու՝ օսմ. երկիրներու մէջ գործող ապահովագրական Ընկերութեանց համար: Այդ յանձնաժողովը կը կազմեն Զարեհ էֆ. Տիլլեր, Նազիֆ Սուրուրի պէյ, Միխալաքի էֆ. եւ Էսհէմ պէյ:

ԱՒՍՏՐԻՈՅ դեսպանը, անցեալ օր, կայս. Պալատ երթալով կառավարութեան անունով շնորհակալութիւն մատոյց կայս. այն Իրատէին համար, որով Հէրեքէի մէջ հաստատուած չուխայի նոր գործարանին մեքենաները Աւստրիայէն բերուեցան:

ՊԱՂՏԱՏԻ երկաթուղիի գիծին առաջին մասին՝ Գոնիա–Էրէյլի՝ շինութիւնները յառաջիկայ երեքշաբթի պիտի սկսին Գոնիայէն:

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ ՄԻԱՑՈՒՄԸ.—Թանիsrոմու կ'ըսէ թէ օսմ. հանրային պարտքի միացման ծրագիրը արժետէրերու կողմէ ընդունուելու մասին կատարուած բանակցութեանց նկատմամբ առնուած վերջին լուրերու նայելով, խնդիրը բոլորովին կարգադրուելու է գոհացուցիչ կերպով:

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Պարսից դեսպանը եւ Գերմանիոյ դեսպանատան գործակատարը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց նախարարին հետ:

ՄԱՆԱՍՏԸՐԻ երկրորդ կարգի պահեստի զօրագունդին երկրորդ վաշտերը արձակուեր են:

ՊԱՐՍԻՑ դեսպանատան թարգմաններէն Իպրահիմ պէյ Կ. Պոլսոյ պարսկական ընդհանուր հիւպատոս կարգուեցաւ:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդը հինգ օրուան զեղչեց Պէնտէր-Ապպասի ժամանումներուն դէմ սահմանուած քարանթինան:

ԽՈԼԷՐԱ.—Առողջապահական Խորհուրդը, երէկ, արտասովոր գումարում մը ունեցաւ՝ Սուրիոյ նահանգին քանի մը գիւղերուն եւ Հալէպի նահանգին երեք գիւղերուն մէջ երեւան ելած խոլերային դէմ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար:

—Պէյրութի կուսակալութիւնը գրեց ձեռնհաս պաշտօնարանին թէ քարանթինայի շէնքեր թէեւ հաստատուած են, սակայն բժշկական մարմնոյ մը պէտք կայ՝ զգուշական նախնական միջոցներ ձեռք առնելու համար:

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Չորեքշաբթի օրը Տիմիաթի մէջ ժանտախտէ մէկ դէպք պատահեր է:

ՍԵՒ ԾՈՎԻ մէջ առջի գիշերը բուռն փոթորիկ մը ծագեցաւ: Մախսուսէի Միրասին շոգենաւը որ Պարթըն կ'երթար, պարտաւորուեցաւ Գավագ դառնալ:

—Երէկ առտու Վերին Վոսփորի մէջ անձրեւ տեղաց:

—Սեւ Ծովի բերանը երկու անգամ կարկուտ տեղաց:

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Ֆիլիպպէէն մէկուկէս ժամ հեռուն գտնուած յունարէնակ Վոտինէ գիւղը, անցեալ օր, երկու պուլկար աւազակներ գացեր եւ գիւղին մուխթարէն հարիւր օխա միս ու հարիւր յիսուն օխա հաց պահանջեր են՝ իրենց ընկերներուն համար: Մուխթարը պատասխաներ է որ քիչ մը սպասեն եւ միւս կողմէ լուր ղրկեր է մօտերը գտնուած ոստիկան-զինուորներուն, որոնք իսկոյն նոյն գիւղը փութացեր եւ աւազակները ձերբակալեր են: Այդ աւազակներուն ընկերները, նոյն գիշերը, այդ գիւղը մտնելով կրակի տուեր ու հարիւր յիսուն տուն այրեր են:

ԹԷՓԷ ՊԱՇԻԻ կողմը, երէկ գիշեր, ոճիր մը գործուեցաւ: Իզմիրլի Ծօրճի ու Բանիօ, երկուքն ալ նշանաւոր գողեր, ուրիշ ընկերներու հետ գինետան մը մէջ զրուցելու ատեննին, մէջերնին կռիւ ծագելով, Ծօրճի ածելիով երկու տեղէն վիրաւորեց Բանիոն: Վիրաւորը ծանր վիճակի մէջ հիւանդանոց տարուեցաւ: Ոճրագործը թէեւ փախաւ, սակայն քիչ վերջը ձերբակալուեցաւ եւ խոստովանեցաւ գործած ոճիրը:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ Քարանթինա փողոցին մէջ կօշիկի վաճառական Բանօթանթէն Նիքոլախիս բնակիչը՝ Տիմիթրի չորս ամսուան մէջ դրամարկղէն չորս հարիւր ոսկի գողցած ըլլալով ձերբակալուեցաւ: Տիմիթրի ասկէ առաջ դրամ կը ծախսէր Ղալաթիոյ երգեցիկ սրճարաններուն մէջ. ոստիկանութիւնը զայն ձերբակալած եւ Նիքոլախիսէն տեղեկութիւն ուզած էր, բայց այս վերջինը ըսած էր թէ կասկած մը չունին, որով Տիմիթրի այն ատեն արձակուած էր:

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ

ԱԶԴ.— Ռումէլիի երկաթուղիներու պարտաթուղթերուն 201րդ վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի 1903 յուլիս 19 օգոստ. 1ին ճիշդ կէսօրին, Օսմ. Հանրային Պարտքին կեդրոնատեղին, հրապարակաւ եւ Օսմ. կայս. Պանքային մասնակցութեամբ:

Կ. Պոլիս 7/20 յուլիս 1903 2–5

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տ. ՄԵԼՔԻՍԵԴԵԿ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՎԻՃԱԿԸ

ԻԶՄԻՐ, 7,20 յուլիս

Սրբազան Առաջնորդնուս վիճակը օր ըստ օրէ կը ծանրանայ: Անուշ չառներ բնաւ, մանաւանդ վերջերս՝ հազիւ օրը կէս օխա կաթ դժուարաւ կը խմցնեն. քիչ կը միզէ եւ պնդութիւն ունի: Բժիշկներէն Տօքթ. Զաննլիս եւ Մաքաւ կանոնաւորապէս կ'այցելեն: Սահակ Մեսրոպայ տօնին օրը հաղորդութիւն առաւ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան, եւ ոչ թէ շաբաթ օր, ինչպէս գրած էր Պոլսական թերթ մը: Գաւառ. Վարչութիւնը նկատելով որ Սրբազան հիւանդին վիճակը օր օրի կը ծանրանայ, Ս. Հաղորդութիւն տրուելէն յետոյ Նորին Սրբազնութեան անուան տակ գտնուած եկեղեցւոյ 15–20 կտոր կալուածներուն համար օրինական ձեւակերպութիւնները կատարել տուաւ՝ որոնց սիրով համակերպեցաւ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան:

3 Յուլիս

Այսօր Սրբազանին վիճակը նոյնն է. տաքութիւն չունի բնաւ. այսինքն 37 աստիճան է, բազկերակին զարկը՝ 110:

4 Յուլիս

Տաքութեան աստիճանը 38½ի բարձրացաւ. իսկ բազկերակին զարկը՝ 130ի: Յիշողութիւնը տեղն է եւ սուր, միանգամայն զգայուած եկած է վրան, անհանգիստ ընելու աստիճան. խօսելու կարողութիւն բնաւ չունի, ձայնը հազիւ լսելի կ'ըլլայ. ուժասպառ վերջին աստիճան: Մէզը առատ, պնդութիւնը չչտրուած է:

5 Յուլիս

Այս իրիկուն Ս. Ստեփաննոս մայր եկեղեցիին մէջ ինչպէս նաեւ Իզմիրի արուարձաններէն Քարանթայի եւ Քորտէլիոյի եկեղեցիներուն մէջ հսկում կատարուեցաւ: Ն. Սրբազնութեան վիճակը միշտ նոյն է, բայց բժիշկները յոյսերնին կտրած են. հիւանդութիւնն է fursiuf: Ոտքին մէկը միշտ անզգայ կը մնայ. հիւանդանոցի վերատեսուչը ամէն օր կանոնաւորապէս կուգայ Սրբազանին քով, այդ անզգայ ոտքին վէրքը մաքրելու համար, իր հարկին մկրատելով անպիտան եւ փտած միսի կտորտանքը: Վիրահատութեան այս գործողութիւնը չզգար Սրբազանը:

Յուլիս 6

Այսօր Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանին վիճակը դժբաղդաբար աւելի գէշցած է. այսինքն հիւանդութիւնը օրէ օր իր աւելի ազդեցութիւնը ցոյց կուտայ: Այդ յաղթանդամ մարմինը այնքան հալած է որ կէսը հազիւ մնացած է. երեսին գոյնը բոլորովին գացած է. աչքերուն բոլորտիքը սեւցած են. սակայ աչքերէն ջուր կուգայ: Ամէն անգամ որ կ'այցելէի, իր երբեմնի խօսակցութիւնը կը հասկնայի՝ թէեւ քիչ մը դժուարաւ. այսօրուան այցելութեանս միջոցին, աւելի անհասկնալի են իր խօսքերը, այսինքն ուժէ այնքան ինկած է որ խօսելու կարողութիւնը բոլորովին կորսնցուցած է: Յիշողութիւնը սակայն միշտ տեղն է եւ սուր միանգամայն:

Յուլիս 7

Սրբազանին այսօրուան վիճակը քիչ մը հանդարտ է:

Ասկէ 15 օր առաջ իր եղբօր հեռագիր քաշուեցաւ եւ հիւանդութիւնը հաղորդուեցաւ. պատասխան չկայ. հաւանական է որ ինք անձամբ գայ Իզմիր: ԱՏՈՄ

—Աւստրիկ Նպաստից Յանձնաժողովի երէկուան նիստին որոշումները.—1. Պէրպէրեան էֆ. իր հեղինակած «Ս. Գիրք գաղղիերէնէ ի հայերէն թարգմանութեան» դասագրքին հրատարակութեան իրաւունքը ու ամբողջ հասոյթը նուիրած էր Նպաստից Սնտուկին: Յանձնաժողովը որոշեց այդ դասագիրքը ի վաճառ հանել, անոր գինը 3 ղրուշի վերածելով:—2. Որոշուեցաւ Բզիի Վիճակին կարօտ դպրոցներուն յատկացուած 4 ոսկիի գումարէն մէկ ու կէս ոսկին հոն ղրկել. նաեւ խնդրուած դասագիրքներու մէկ մասը:—3. Մուշի Պատր. Փոխանորդ Տ. Խսարով վրդ. կը ծանուցանէր որբանոցի 11 աշկերտներուն ամուսնութիւնը եւ կը հաղորդէր անոնց ցուցակը: Յանձնաժողովը գոհունակութեամբ լսեց եւ որոշեց այդ մասին պէտք եղած տեղեկութիւնները հաղորդել Աստրախանի որբախնամ մարմնին, որուն նպաստովը կը մատակարարուի այդ որբանոցը:—4. Ջերմուկի դպրոցին կէս ոսկի ամսական նպաստ մը յատկացուեցաւ, քաջալերելու համար հոգաբարձութիւնը:—5. Չարսանճագի որբանոցին քառամեայ շրջանը լրացած ըլլալով, հոն գտնուած որբերը ուրիշ տեղ զետեղելու գործը Առաջնորդ Կորիւն վրդ. յանձնուեցաւ:—6. Պայազիտի որբանոցին փակումը որոշուած եւ կարգադրուած էր, հոն պատսպարուող 11 անչափահաս որբերը փոխադրելով Կարնոյ որբանոցը: Որոշուեցաւ տարեկան 40 ոսկիի նպաստ մը վճարել Կարնոյ որբանոցին:—7. Տիարպէքիրի որբանոցին թոշակը թէեւ դադրած էր, սակայն Հոգաբարձութիւնը տեղական միջոցներով կը շարունակէ պահել որբանոցը, որոշուեցաւ քաջալերական գիր ուղղել Հոգաբարձութեան:

—Տնտեսական Խորհուրդը իր նախընթաց օրուան նիստին մէջ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.—1. Կտակագիրներու վաւերացման առթիւ ուշադրութեան առնել նաեւ անոնց թուղթն ու ձեւը եւ դիտել թէ կտակագիրներուն ամէնքն ալ իրարմէ կը տարբերին, թէ՛ թղթով եւ թէ ձեւով: Եւ որովհետեւ այդպիսի կարեւոր գրութիւններ ընդ երկար պահպանուելու սահմանուած են, Խորհուրդը պատշաճ դատեց որ կտակագրերը վայելուչ ձեւի մը վերածուին եւ անոնց թուղթերը Պատրիարքարանի կողմէ պատրաստուելով՝ ընտիր եւ առկուն թուղթով պէտք եղած ատեն յանձնուին կտակարարներու: Այս առաջարկը պիտի ներկայացուի Ս. Պատրիարք Հօր հաւանութեան.—2. Խարբերդի Առաջնորդարանէն հասած գրութեան մը վրայ, Խորհուրդը որոշեց յանձնարարել Կէտիկ Փաշայի Թաղական Խորհուրդին, որ փութայ Խարբերդ ղրկել՝ հանգուցեալ Պապիկեան Մ. Գալուստի կտակով, նոյն եկեղեցիին սնտուկէն, Խուփա գիւղի եկեղեցիին վճարելի կտակաբաժինն ներկայ տարեկանը.—3. Ֆէրիգիւղի Թաղ. Խորհուրդին 1899 մայիս 15էն ի վեր հաշիւները կեդր. համարակալին յանձնեց:—4. Պօյաճըգիւղի Թաղ. Խորհուրդը՝ հակառակ եղած յանձնարարութեան, տակաւին չէր վճարած գիւղին գերեզմանատան ոռմերը շինող ճարտարապետ Ճէրահեան էֆ.ի պահանջքը: Խորհուրդը որոշեց վերստին հրաւիրել որ փութայ վճարել այդ գումարը:—5. Պէօյիւքտէրէի Թաղ. Խորհուրդին քառամեայ հաշիւները յանձնեց կեդր. համարակալին:—6. Ազգ. զանազան հաստատութեանց դրամներուն, արժեթուղթերուն եւ արժէքաւոր նիւթերուն պահպանութիւնը միակերպ դրութեան մը վերածելու մասին պատրաստած ծրագիրը նկատողութեան առնելով, մէկ քանի բարեփոխութեամբ ընդունուեցաւ վերջնապէս եւ որոշուեցաւ մատուցանել Քաղ. Ժողովոյ: Խորհուրդը զբաղեցաւ նաեւ գաւառական մուգաթայի վերաբերեալ խնդիրներով, ինչպէս նաեւ Պալաթու եկեղեցին վագֆէն մաճիլել կալուածի մը խնդրով:

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Տիկին Սրբուհի Ց. Աղնաւուրեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի երեք օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս Միհրան, Տիրան եւ Եդուարդ էֆ.ք Գ. Մուրատեան, մէկ օսմ. ոսկի Պօղոս էֆ. Դըլըճեան: (Հոգաբարձութիւն)

ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ազգ. Կեդր. Վարժարանի Խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ որ վարժարանին նոր տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտ. 1ին. ուստի Ա. կարգը մտնել փափաքող աշակերտները կը հրաւիրուին ներկայանալ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, ամէն առաւօտ մինչեւ ժամը 4 (Ը. Թ.) արձանագրուելու եւ ստանալու համար մուտից քննութեանց ծրագիրը: Մուտից քննութիւնները պիտի կատարուին յառաջիկայ օգոստ. 25 Բշ. եւ 26 Գշ. օրերը:

(Խնամակալութիւն)

1–6

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Հաճելի պարտականութիւն մը կը համարիմ հրապարակաւ շնորհակալութիւնս յայտնելու երիտասարդ ատամնաբոյժ Խաչիկ էֆ. Պալպալեանի, որ առժամապէս Ռոտոսթօ կը գտնուի. արդէն Պալպալեան եղբայրները փայլուն համբաւ մը կը վայելեն Բերայի մէջ: Հինգ տարի առաջ վերին ծնօտիս ետին փտած ակռայ մը ունեցայ. մէկ քանի ատամնաբոյժներու դիմեցի, որոնք այդ անբժելի ակռային քաշուելու պէտքն զգալով հանդերձ չհամարձակեցան հանելու. անկից ի վեր կը տառապէի, մերթ ընդ մերթ ծայրայեղ ցաւեր զգալով. վերջապէս Պալպալեան էֆ.ի՝ մեր քաղաքին մէջ ներկայութենէն օգտուելով՝ դիմեցի իրեն որ պէտք եղած նախնական դարմանները ընելէ յետոյ անհանգստութիւն տուող ակռաս ալ ամենայն դիւրութեամբ հանեց. հիմա բոլորովին հանգիստ եմ. ուստի ջերմօրէն կը յանձնարարեմ պէտք ունեցողներուն՝ ուղղակի իրեն դիմելու:

Ռոտոսթօ, 9 յուլիս 1903

Կ. Ց. ԱՐՍԷՆԵԱՆ

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԱՏԱՊԱԶԱՐ

Վարժարանիս նոր տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 9ին (Ն. Տ.) Չորեքշաբթի: Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարել Սեպտեմբերի սկիզբը, միւս կէսը Յունուարի մէջ: Դաշնակի դաս առնողները 3՝ իսկ երգեհոնի դաս առնողները 1½ ոսկի աւելի կը վճարեն:

Կէս տոմսակով Ատապազար ուղեւորելու եւ ուրիշ դիւրութեանց համար՝ կարեւոր է որ վարժարանին գիշերօթիկ աշակերտուհիները, ինչպէս նաեւ յառաջիկայ տարեշրջանին նոյն վարժարանին աշակերտիլ փափաքող օրիորդները իրենց անունները ղրկեն եւ կամ անձամբ կամ իրենց պաշտպանին միջոցով ներկայանան՝ Մր. Ու. Ու. Փիթի, թիւ 5, Ամերիգան խան, Կ. Պոլիս, մինչեւ Սեպտ. 4 (Ն. Տ.):

Վարժարանին յայտագիրը ուզողներուն ձրի կը ղրկուի: Ուրիշ տեղեկութեանց համար գրել Տօքթ. Ս. Էֆ. Գավալճեան, Ատենապետ Խնամակալութեան Ատապազար:

2—12

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ԿՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՓԼ)

ՊԷԼԿՐԱՏ, 23 յուլիս.— Ֆրանսայի դեսպանը թագաւորին ներկայացուց իր յանձնարարագիրները:

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ Ներկայ. ժողովին մէջ արտաքին գործոց խորհրդական լորտ Քրանպորն չուզեց պատասխանել այն հարցումին թէ գաղտնի դաշնադրութիւն մը կա՞յ Գերմանիոյ հետ: Լորտ Քրանպորն յայտարարեց թէ որ եւ է նախարարութիւն չի կրնար դաշնակցութիւն մը յանձնարարել եւրոպական որ եւ է տէրութեան հետ, բաց ի Բորթուկալի հետ: Խորհրդականը յարեց թէ այսու հանդերձ առիթ պատճառ մը չէ որ բարեկամական գործակցութիւն մը տեղի չունենայ եւրոպական դրացիներուն հետ, եւ թէ Էտուարտ թագաւորին ցամաքային Եւրոպայի տուած այցելութիւնը ամրապնդած է բարեկամական յարաբերութիւնները Անգլիոյ եւ այցելութիւն տրուած երկիրներուն հետ:

ԲԱՐԻԶ.—Օսմ. արժեթուղթ ունեցողները, այսօր, գումարուեցան: Կարդացուեցաւ յունիս 29ի ժողովին կողմէ կարգուած յանձնաժողովին տեղեկագիրը որ կ'եզրակացնէ ընդունիլ օսմ. հանրային պարտքի միացման ծրագիրը: Պ. Պէրժէ հրաւիրեց արժետէրերը, նոյն իսկ իրենց շահուն համար, ընդունիլ Թուրքիոյ ծրագիրը: Յետոյ նախագահը քուէի դրաւ որոշումները որոնք միաձայնութեամբ ընդունուեցան:

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 23 յուլիս.—Արտաքին գործոց Նախարար Պ. Տէլքասէ երկարօրէն խորհրդակցեցաւ Ռիշըր կարտինալին եւ Լըգօ կարտինալին հետ, արքեպիսկոպոս Պորտոյի: Այս վերջինը նոր ապաքինած է: Երկու կարտինալները վաղը, Հռոմ պիտի ուղեւորին:

ՀՌՈՄ.—Ամբողջ օրը ժողովրդեան առատ բազմութիւն մը անցաւ Լէոն ԺԳ.ի մարմնոյն առջեւէն որ դրուած է Ս. Պետրոսի եկեղեցիին մէջ:

—Մարմնոյն տարբաղդրութիւնը սկըսաւ, հակառակ զմռսումին: Կը կարծուի թէ յուղարկաւորութիւնը երկուշաբթի պիտի կատարուի:

ԱԹԷՆՔ.—Ճորճիոս Թագաւորը հինգշաբթի Էքս–լէ–Պէն պիտի ժամանէ:

ՊԷԼԿՐԱՏ.—Բոլորովին անհիմն է այն լուրը թէ սերպ կառավարութիւնը գանձային տոմսեր շրջաբերութեան պիտի հանէ մօտերս:

ԼՈՆՏՈՆ.— Ֆրանսացի ծերակուտականները ու երեսփոխանները քաղաքապետութեան պաշտօնատանը ընդունուեցան, նաեւ ներկայ գտնուեցան առեւտրական սենեակին կողմէ տրուած սեղանի մը: Վաղը պիտի կատարուի Ուինտսորի դղեակին այցելութիւնը որ Էտուարտ թագաւորին հրամանով կազմակերպուեցաւ: Ամէն կողմ համակրական ջերմ ընդունելութիւններ կ'ըլլան Ֆրանսայի ծերակուտականներուն ու երեսփոխաններուն:

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ Թղթատարական վարչութիւնը բանակցութիւններ կը կատարէ ռուս կառավարութեան հետ, սիպերիական երկաթուղիով փոխադրելու համար Ծայրագոյն Արեւելքի թղթատարը: Այն ծրարները որոնք Սուէզի ճամբով 34–35 օրէն կ'երթային, 24–25 օրէն պիտի երթան այս նոր ճամբով:

—Վաղը երկու միլիոնի գանձատոմսեր հրապարակ պիտի հանուին վեց ամսուան պայմանաժամով, փոխանակ անոնց՝ որոնց պայմանաժամը կ'աւարտի ամսոյս 30ին:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 10 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	31
Ամէնէն բարձր գին	»	24	32
Ամէնէն վար գին	»	24	26
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	125	87
Ամէնէն բարձր գին	»	126	87
Ամէնէն վար գին	»	125	37

ԲԱՑՈՒՄ 11 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	31
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	126	—
Շիրքէթի Խայրիէ		20	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթմ.		—	—
Սոս. Օթմ. Տամմ է Վալէօռ		—	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	60
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	15
» ժուիսանս		1	62
» պարտաթուղթ		587	—
Թարափ Գ. Գոլայ		501	—
Թրանսվալ		113	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		166	25
Լավրիոն		86	—
Անատոլըի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	90
« պարտաթուղթ «		532	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	109	20
Բարիզ » »	Ֆր.	22	67
» » » չէք	»	22	96 ½
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	63
Վիէննա չէք	ֆիոր.	21	86

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	08
Անգլիական ոսկի	»	109	32
Տօլ էմբէրիալ	»	89	25
Քրիմից	»	51	02
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	32
Մէթալիք	»	—	—
Ռուսկի Թղթադրամ	Օ. Ո.	3	59

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 23 Յուլիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ	91	87
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.	60	75
» » » Գ. բաց.	31	63
» » » Դ. գոց.	31	75
Օսմանեան Պանքա	12	63
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	41	—
» Մոնոբօլ	43	—
Պուլկարական 1888	95	75
Եգիպտական Իւնիֆիէ	104	37
Քօնինթալ	103	—
Թրանսվալ	4	42
Ալթըն երկաթուղի	14	50
Փոխանակագիր	25	32 1/3

ԲԱՐԻԶ, 23 Յուլիս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %			97	37
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	բաց.	Ղրշ.	32	35
	գոց.	»	32	37
» » » Բ.		»	—	—
» » » Դ.		»	34	62
Օսմ. Կայս. Պանքա		Ֆր.	590	—
Օսմանիէ		»	—	
Ռումէլի երկաթուղի		»	128	50
Օսմ. մաքսատուն		»	478	—
Օսմ Ռէժի		»	392	—
Բրօտիւթ Թիւրք 4 %		»	509	—
Քրէտի Լիոնէ		»	1114	—
Իտալական Ռանթ		»	102	31
Բրազիլական արտաքին		»	90	62
Թրանսվալ		»	118	50
Չէք Լոնտոնի վրայ		»	25	130
Դրամագլուխ		»	—	—

ՎԻԷՆՆԱ, 23 Յուլիս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	30
Ռումէլի երկաթուղի	»	—	—
Օսմ. Ռէժի	«	—	—

ՊԷՐԼԻՆ, 23 Յուլիս

Ռուպլը	Ֆր.	—	
Ռումէլի երկաթուղի	»	121	50
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	104	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	250

ՊՐԻՒՍԷԼ, 23 Յուլիս

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	31	97
Ռումէլի երկաթուղի	127	50

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

ԽԱՆԻ ԳԱՐԵՋՐԱՏԵԱՆ ՎՐԱՅԻ ՅԱՐԿԸ

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամադրութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն՝ երաշխաւորեալ: Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն:

Ժամերը կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին:

ԱԼԷՄՏԱՀ ՕՆՆԻԿ

Երկար տարիներէ ի վեր «Ալէմտահեան եղբարք» անունով ընկերակցաբար հաստատած մեր դերձակի վաճառատունը բաժնած ըլլալով, ընկերներէն զատուելով Բերա, մեծ պողոտայ, Վիննետիկ փողոց թիւ 5 ապարթըմանի դերձակի վաճառատան մէջ իմ անունամբս եւ հաշւոյս կը շարունակեմ դիւրամատչելի գիներով, վերջին նորաձեւութեանց եւ յաճախորդներու ճաշակին համեմատ չափի վրայ հագուստներ պատրաստել:

Այն անձանց որոնք մեծագումար վճարումներ ընելով հանդերձ դարձեալ ճաշակնուն համաձայն զգեստներ չկրնալ ձեռք ձգելնուն կը գանգատին, կը յանձնարարենք ուրեմն Ալէմտահ Օննիկ էֆէնտիի յիշեալ վաճառատունը որ իր ապրանքները Եւրոպիոյ լաւագոյն եւ վստահութեան արժանի գործատուններէն կը հայթայթէ, ինչ որ բոլոր յաճախորդներու ճաշակին ու նորաձեւութեան պայմանները կը գոհացնէ լիովին:

ԱՄԷՐ ԲԻԳՈՆ

ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐՈՒ
ԱՐԺԱՆԱՑԱԾ ԶԱՆԱԶԱՆ
ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԱՄԷՐ ԲԻԳՈՆԸ, ամէնէն շատ քինքինա պարունակող ու կազդուրիչ ըմպելին, պատրաստուած է ամերիկեան հողի յատուկ տունկերով: Իր կորովիչ ու հակատենդային յատկութիւններուն համար է որ կը յանձնարարուի անոր գործածութիւնը: Առտուն անօթի փորանց կամ ճաշէն առաջ առնուած ատեն՝ բարերար ազդեցութիւն մը կ'ունենայ: Այդ ըմպելիին շնորհիւ՝ մարդուն ստամոքսը կը վերանորոգուի եւ անդէ չէրծ կը մնայ:

Ծանօթ.— Անխիղճ մարդիկ մեր վաճառանիշը կեղծած ըլլալով՝ Ամէր Բիգոն սպառող մեր բոլոր յաճախորդներուն խորհուրդ կու տանք առաջնակարգ տուներէ միայն գնել. որպէս զի կեղծիքը չառնեն. պէտք է պահանջել որ շիշերը Իսնիան աէ Ֆաայրիքանի գրոյմը կրէ:

Միակ ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ մէջ Պ. Լ. ԲԱՐՄԱ:

Պ. Պ.
Բ. Պանտի — Ղալաթիա
Ա. Ռէջչիս
Էքօնոմիք Գոօբէռաթիվ — Ղալ. եւ Բէրա
Ռոզաթիօ Սիւսօնէ »
Բաթաառօբուլօ եւ Մէլէթիատէս »
Ժ. Սթավրօբուլօ »
Բօթթագի եղբարք »
Վէնսան Գասապեան (գեղավճ.) Կ. Պոլիս
Մէհմէտ Քեազիմ » »
Տ. Մէզիքի որդի եւ Ընկ. » »
Մ. Մէզիքի » »
Թ. Լինօ » »
Պ. Սէֆէրեան » »
Ժ. Վոնթիզիաճօս եւ Ընկ. » »
Իմիլ Լանկրան — Բէրա
Տէմէթրաքօբուլօ եղբարք եւ Ընկ. »
Թ. Սուրէնեան Բէրա, Կ. Պոլիս, Ղալաթիա
Պօն մարշէ — Բէրա
եւլն. եւլն. եւլն. 3–25

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

10,000,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՎ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիտակ ճամբան Թ. 347

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիօն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Դամասկոս, Գօնիա, Լառնագա, Գահիրէ, Մէրսին, Միտիլլի, Ուշաք, Բորդ-Սայիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն:

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուի (գոնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (բոլիցա) պահեստ առնելով:

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ: Թուրքիոյ եւ օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական բոնիներ կուտայ:

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժէքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ:

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրօններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ:

Օսմ. Պանքան հետեւեալ պայմաններով եւ տոկոսներով դրամ պահեստի կ'ընդունի.—

2 տարի պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 100ին 3 ու կէս տոկոս կուտայ. մէկ տարի պայմանաժամով պահեստի համար՝ տարեկան 100ին երեք: 6 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 2 ու հարիւր, 3 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 1½ ու հարիւր:

Պոլսոյ գործակալութիւնը վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները կը ստանձնէ, եւ ասկէ զատ ապրանքներու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ եւ գոնսինեասիոնով եւ ազատ տեբոզիթոյով ապրանքներ առանց կ'ընդունի:

Բերայի մասնաճիւղը նմանապէս կը կատարէ Պանքային վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները (բացի ապրանքներու վրայ կատարուածներէն), եւ անմիջապէս յանձնելու պայմանաւ կը գնէ եւ կը ծախէ զանազան վիճակահանութեանց արժեթուղթեր, ինչպէս Վիլ տը Բարիզ, Ռումէլիի Երկաթուղեաց, Հելլենական կամ Բանամայի վիճակահանութեան արժեթուղթեր եւլն. եւլն.: Պոլսոյ գործակալութիւնը եւ Բերայի մասնաճիւղը կը ծախեն նաեւ Ռումէլի Երկաթուղեաց արժեթուղթերու բոնտերը եւ Օսմ. Պանքային Թուրքիոյ մէջ հաստատուած միւս բոլոր գործակալութիւններուն նման կ'ընդունին տարեկան 2% տոկոսով մինչեւ 100 օսմ. ոսկի, ընթացիկ հաշիւ բանալով:

Օսմ. Պանքան 3½% ֆրանսական եւ 3% գերմանական Ռանթերու փոխարէն գումարներ փոխ կու տայ, պզտիկ ընթացիկ հաշիւի դրութեամբ. յիշեալ Ռանթերը՝ պահեստի դրուած արժեթուղթերու յատուկ տուփերուն մէջ կը պահուին: Պահեստի դրուածներու քանակին աւելնալուն համեմատութեամբ, եղած փոխատուութիւնն ալ հետզհետէ կ'աւելնայ:

Առաջնակարգ Ընկերութիւն — **Հոնկրուազ** — Ընդհանուր Ապահովագրութեանց

ՀԻՄՆԵԱԼ 1857ԻՆ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ի ՊՈՒՏԱՓԵՇԹ

ԿԵՆԱՑ ԲԱԺԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 332 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 114 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 461,035,390 ՖՐԱՆՔ

Սոյն Ընկերութեան պայմանները՝ Թուրքիոյ մէջ գործող միւս Ընկերութեանց պայմաններէն, ԱՄԵՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐՆԵՐՆ են։

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ խիստ օգտակար պայմաններով ու անմրցելի գիներով.— ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ի դէպ մահու եւ կենաց՝ չահարաժնի մասնակցութեամբ եւ երաշխաւորեալ տոկոսի սակերով, ինչպէս նաեւ աղջկանց դրամօժիտի ու մանչ տղայոց դրամագլխի կազմութեան, եւ ցմահ գանձելի տարեթոշակներու։

Կ'ԱՐԺԷ ՈՒՐԵՄՆ ԱՅԼՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼԷ ԱՌԱՋ՝ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՆ ԱՉՔԷ ԱՆՑԸՆԵԼ։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար, դիմել Ընկերութեան Ընդհանուր Գործակալութեան։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԱՆՔԱՆ

ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՈՒ ՋԵՌՆՀԱՍ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Ընդհ. Գործակալ բովանդակ Թուրքիոյ
ՈՐԴԻՔ Զ. ՊԱՌՆԱՍԵԱՆ
Պոլիս Պառնասեան խան

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ, հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ գումար՝ Փր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնները՝ Փր. 34,000,000.

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 600,000էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը, և որոնց կը պատկանի բոլոր շահերը։ 1901ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ Փր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ ամերիկեան բոլիսը միեւնոյն հիմա ուրիշ որ և է ընկերութենէ կը յանձնուած բոլիսներէն աւելի անկասկածելի և շահաւէտ պայմանագրութիւնն է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է, ելլայ վայրկեան, ճամբորդութեան, ծառայութեան տեսակներուն և պատճառներէն, անձնատղանութեան և մինչեւ իսկ պատերազմի ատեն։ Տնտեսական բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխատուութիւններ 3 տարի ապահովագրէն վճարելէ յետոյ, առանց յետաձգեալ ապահովագրին հաշուի տալու։ Այս փոխատուութեանց գումարները զատ զատ նշանակուած են բոլիսին մէջ։ 30 օր պայմանաժամ կը տրուի վճարման համար տուրքի, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերստին յարունակելու առանձնաշնորհում, յետաձգեալ ապահովագրերուն 5 էն 100 տոկոսով հանգիստ վճարելով։ Մէկ տարեգնման ընթացքին բոլորովին ազատ չէ, կտակը բանալու կամ հայրենիքին մէջ զբաղիլով, ինչպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ, առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագրերը։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 էն 100 տոկոսաբեր պայմանն ալ ունի, որ աշխարհի մէջ գործադրուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել։

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ժ. ՈՒ. ՀՈՒԻՅՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Պոլսոյ Գործակալ
Ա. ՔՈՒՀԱՃԵԱՆ

Պոլիս, Հալէֆ [illegible] խան
[illegible], Վիքթորիա խան
[illegible]

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որէ ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվրբուլի եւ Արեւելքի մէջտեղ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քարփաթիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրիա	3229
Քամպանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8123	Սիբերիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2552
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	2188
Ուրանիա	7269	Շէրպուրկ	1611

Դիմել առ ՃՈԼԻ Ե ՍԻԿԸՐ Joly et Seagor
Միքայէլեանց խան, Թիւ 6, 7, 8 Ղալաթիա, Բօրս [illegible] փողոց։ 31

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ
ՄԻԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԻՋՕՐԻ ՀԻՒՋԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԴԱԼՈՎ
SANTAL MIDY

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

Անմիջապէս կը ջնջէ [illegible], [illegible], 48 ժամուան մէջ կը բուժէ հոսումները. յայտ ազդեցիկ է միզանցքի հիւանդութեանց մէջ, միզանցքաբորբոքման, արիւնամիզութեան, առանց միջամտութեան, [illegible] ետեւ կը բերէ անցաւ և ուրիշ դեղերու հետ խառն սանդալները։
Ամէն քապսիւլ ՄԻՏԻ անունը կը կրէ։
Ամէն դեղարաններ
A.

VIN DE BUGEAUD
TONI-NUTRITIF au QUINQUINA et au CACAO

ՊԻՒԺՈՅԻ ԳԻՆԻ
ԿՈՐՈՎԻՉ, ՍՆՆԴԱՐԱՐ, ՇԻՆՈՒԱԾ ՔԻՆՔԻՆԱՅՈՎ ԵՒ ՔԱՔԱՈՅՈՎ

Կորովիչ դեղերու լաւագոյնը։ Կը վերանորոգէ արիւնը, ուժերը, կը զիլացնէ մարսողութիւնը, կը գրգռէ ախորժակը, կը կազդուրէ ստամոքսային գործարանները, մէկ խօսքով կը յարմարի բոլոր տկար ու յոգնած մարդոց։
ՊԻՒԺՈՅԻ ԳԻՆԻՆ կը գտնուի բոլոր առաջնակարգ դեղարաններու մէջ։
ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ. — P. LEBEAULT & Cie
5, Rue Bourg-l'Abbé, PARIS

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ
ԺՈՐԺ ԲՍԱԼԹԻԻ
ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿԱՀԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ
Բերա, Գապրիսսան փողոց, քաղաքապետութեան շէնքին դիմաց

ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Ննջասենեակներու, սրահներու, ճաշասրահներու յատուկ կարասիներ։ Ամերիկեան կարասիներ։ Իտալիոյ միակ գործարաններու կարասիներու մթերանոց (գործարանին գնով վաճառում)։ Ամբողջական կահաւորում տուներու, պալատներու, պանդոկներու, եւայլն։
744 ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ 9—52

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
Թուականը
(20 սեֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Բարդէյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Եէնի ճամի Հասիւրլը փողոց Օսմ. Նաւահանգստի դիմաց։

Ենթ-գործակալ Պոլսոյ կողմը Գ. Ի. Զաւօֆ
Մարքուճեըլար. Զարըըր խան, Թիւ 21

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։ 194

ՍԻՆԿԷՐ
ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ
THE SINGER MANUFACTURING Co.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական եւ ոսկեզօծ մետալ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։
Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։
Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա (1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 եւ 343 կրկին
(2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա (1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ
(2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս (1. Սուլթան Համամ Թիւ 2
(2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար Չարշը պօյը, Թիւ 120։

Դասերը եւ նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզի տունը։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ՌՈՒՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հալլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Գօգօ	1011	Մալմօ	724	Բօգարիօ	186
Ալէքթ	3607	Դօնկօ	2906	Գրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաբֆօ	1113
Անձէլօ	1541	Դօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարչէլլօ	3709	Ցիբբօ	1735
Արիոսգօ	2272	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Մէքսատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Գասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինսաւ	3720	Միլօ	1057	Սրէնօ	1300
Գօրոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասօ	1328
Գրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Գրֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտանօ	5540	Օնիքօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյլօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4034	Թօրբիտօ	437
Գալիլէօ	1837	Էրագօ	1841	Ֆլէսօ	1033	Օթելլօ	1535	Ուրալիօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Ֆօլքինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Ֆօսիօ	1760	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1058	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4382	Լէրանգօ	2272	Րինալտօ	1863	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Գալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1843	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կօմօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Հօրաcիօ շոգենաւը, նաւապետ Քրօֆթ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած է։
Մօռոնօ շոգենաւը, նաւապետ Պօքսօլ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն պիտի մեկնի այսօր Զմիւռնիա։

Դիմել առ գործակալս Յ. ՀՒԼՍ ԵՆՐԻՔԸՍ
Գ. Ա. 22. 24 Մեռկէզ Րըհթըմ խան Ղալաթիա 577

COMP. RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Յուլիս
Գշ. 8/21 Սեվաստապօլ ժամը 10ին առաւօտ Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Գիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բօր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն։
Եշ. 10/23 Օտէսա ժամը 10ին առաւօտ
Ուր. 12/25 Մէթէլլիս, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առաւօտ։ Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅՆԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄԵԿՆՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Յուլիս 28ին Սիւաֆաբ [illegible],
Օգոստ. 3ին Մինկրելի [illegible],
» 5ին Լիեժ [illegible],

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Յուլիս 29ին Սիւաֆաբ, [illegible] Տրապիզոն, [illegible] եւ Նովորոսիսք։
Օգոստ. 4ին Մինկրելի, [illegible]
[illegible]
[illegible] 24ն [illegible]
[illegible]
Գործակալին Թօփ Հանէ [illegible]
[illegible]

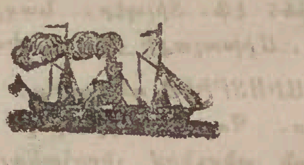

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանող ըսգ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքտորիան	10500	Ֆլամիոն	3500
Արմէնեան	10500	Էմիրիթին	3500
Բէլգրիան	10500	Արգօլիս	3000
Լանկաստրիան	9000	Ալճէրեան	3500
Ֆլորենտայն	9000	Արաբիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Ալէքսանդրեան	3500
Քորինթեան	8000	Անատոլեան	3500
Քասթիլեան	8000	Ալպանիան	2500
Ֆրիզրնեան	8000	Լէզպիան	2000
Թալերնեան	3700	Մէնտօ	900
Վալէնսեան	3700	Օփօրթօ	800
Ֆլամինեան	3700	Լիզպոն	88
Թասեան	3500		

Ապրանքներ ստանալէ եւ ինչպէս իրենց [illegible] փոխադրելու կամ [illegible] համար [illegible] 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել
ՒՅՎԱՐ ԼԱՅԹՆԴԻՆ
[illegible]
500 [illegible]

Առավ. [illegible] ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՇՈՒՅԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ,,Ի (99)

ԹՈՐԳՈՒԵՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱՆԵԱՏԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԺՈՐԺԷԻ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թ.

—Այդ կինը ինչ սատանորդի բան է. իրեն ընկերացող ստարականը չատ քիչ յատականներ ըլլալու է որ չի տեսներ իր գեղուհիին ձեռնատ ըլլալը։ Բայց հոն գտնուած է, երբ այդ կինը կորանցուցած է իր ձեռքը։ Մեղսակիցն է այդ մարդը։ Եթէ Թատրոն առաջնորդած է զայն, կասկած չարթնցնելու համար է պարզապէս։ Հիմա ձեռք անցուցի զանոնք. օձիքնին չպիտի ձգեմ, եթէ երբեք հարկ ըլլայ անոնց կառքին ետեւ մագլցիլ, գիտնալու համար թէ ո՛ւր կը բնակին անոնք։ Պէտք է ալ ես գործս վերջացնեմ այդ անձերուն հետ։ Ալ ձանձրացայ ոստիկանութեան պաշտօնեայի դեր խաղալէ։ Կրնամ ժամանակս լաւագոյն կերպով անցընել կոմսուհիին մօտ։ Հա՛... եթէ երբեք ապահով ըլլամ թէ անոնք են գողութեան հեղինակները, ինչ պիտի ընեմ։ Ծարպիկ գողեր երեւան հանած ըլլալու փա՛ռքը վաստկած պիտի ըլլամ։ Անբաւական է ատիկա։ Պէտք ստիպուիմ մինչեւ ծայրը երթալու եւ արդարութեան յանձնելու զանոնք։ Ատիկա չէ որ կը բաղձայ մօրեղբայրս, իսկ ես բնաւ հաճոյանալ չեմ ուզեր գնդապետ Պորիսոֆի։ Իրաւ որ կը սկսիմ հաւատալ թէ անմիտ գործի մը խառնուած եմ, եւ եթէ ո՛չ ոք չնորհակալ պիտի ըլլայ ինծի՝ խորապէս հետաքննելու համար այս գործը...ո՛չ ոք, ոչ իսկ Ալիս, որովհետեւ եթէ աղմուկ ելլէ այս գործին շուրջը, Բարոնէլի դերը պիտի վտանգուի։ Պա՛հ, եզրակացուց Մաքսիմ, գոնէ պարկեշտ մարդու պարտականութիւնս կատարած կ'ըլլամ։ Աւելի դէչ յանցաւորներուն համար, ո՛վ որ ալ ըլլան անոնք։ Մնաց որ, կ'ուզեմ տեսնել սկսածս։ Ինչ կ'ուզէ թո՛ղ ըլլայ։ Այս իրիկուն ծանօթութիւն պիտի հաստատեմ ապարանջանի տիրուհիին հետ։

Այսպէս մենախօսելով՝ Մաքսիմ վայրկեան մը տեսողութենէ կորսնցուցած էր ավան-սէնը։

Մարդ աչքերը կը փակէ քիչ մը, երբ լոյսէն կը խորհի։

Երբ Մաքսիմ աչքերը բացաւ վերստին, նշմարեց թէ ամէն ինչ փոխուած էր ավան-սէնի օթեակին մէջ։

Անծանօթը աներեւոյթ եղած, ջերմարգելը վար իջեցուած էր, սակայն կինը մէջտեղ չկար։

—Մեկներ կամ մեկնելու վրայ են, մրմնջեց Մաքսիմ։ Ո՛հ, ո՛հ, այս այսպէս չպիտի անցնի։ Հիմա անոնց ետեւէն կը հասնիմ։

Ու խենթի մը պէս վազեց ելլի դրան կողմը, ի մեծ դժգոհութիւն մէկ քանի հանդարտիկ հանդիսականներու՝ զորս հրմշտկեց, առանց թոյլտուութիւն խնդրելու։

Ներքանցքին մէջ հասաւ ճիշդ այն վայրկեանին՝ երբ ավան-սէնի պարոնը փառաւոր մուշտակ մը կ'անցընէր կնոջ կը, զոր իրեն տուած էր հանդերձարանի վերակացուն, ի փոխարէն թիւի մը։

Պարոնը առանձին էր. հետեւաբար կինը օթեակին մէջ կը գտնուէր։ Հաւանաբար՝ դուրս կ'ելլէր ան, ալ եւս չվերադառնալու համար Թատրոն, որովհետեւ խոչոր դրամ մը սահեցուց վերարկուին իրեն տուող մարդուն ձեռքը։

Ո եւ է ուշադրութիւն չընծայեց Մաքսիմի, բայց այս վերջինը լաւ քննեց անծանօթը. աւելի քան երբեք իրեն այնպէս թուեցաւ թէ առաջին անգամ չէ որ կը տեսնէր այդ ոսկրուտ եւ մազաղամի պէս դեղին դէմքը, երկար չէկ պեխերը, խոռոչացած աչքերը եւ թաւ յօնքերը։

Անծանօթը ելաւ գնաց, առանց ետին դառնալու, ու Մաքսիմ մտովի ըսաւ, աչքով չափելով անոր բարձրուղէշ կազմուածքը ու լայն թիկունքը։

—Ո՛ւր հանդիպած եմ այս մարդուն։ Ձեմ կրնար կոր յիշել։ Բայց ի՛նչ փոյթ։ Կինը օթեակին մէջ կը գտնուի, եւ հիմա որ ալ ես հսկող չկայ իր վրայ, անտարակոյս հանրութեան պիտի երեւայ։ Ինչո՞ւ համար ինքզինքը ծածկէ։ Ձի գիտեր թէ իր ապարանջանը իմ քովս կը գտնուի, իսկ ես գիտեմ թէ անոր կը վերաբերի այդ գոհարեղէնը՝ զոր բարեբաստիկ զառախաղը ունեցայ այս իրիկուն անցընելու դաստակիս վրայ, այն տեղը՝ ուր կը գտնուէր, երբ կոմսուհիին փորձառութը խախտեց զայն։ Կրնամ ուզածիս պէս դիտել օթեակին մէջ առանձին մնացած կինը, անոր դուռը ափ առնելէ առաջ, յաջորդ միջնարարին։

Մաքսիմ նորէն կ'երթար իր տեղը նստելու, անհանգիստ ընելով իր ճամբուն վրայ գտնուողները, երբ բան մը ինկաւ միտքը։

—Այդ մարդուն դէմքը չատ կը նմանի այն բիրտ դռնապանին՝ որ այս առաւօտ Բիթիս բերնիս գոցեց Մուֆրուս փողոցի տան դուռը, կը խորհէր Մաքսիմ, հանդիսականներու ոտքերը կոխկրտելով։ Եթէ անիկա է, չատ զարմանալի բան, եւ ա՛լ աւելի զարմանալի, եթէ երբեք կինը... հիմա պիտի հասկնանք։

Մաքսիմ երբ նստաւ — որովհետեւ վարագոյրը բացուած էր արդէն — խելոյն աչքին զարկաւ Պէրթ Վէրիէ, որ մատով ցոյց կուտար ձախակողմի ավան-սէնը. Պէրթ կարծես ըսել կ'ուզէր. «Անոր օթեակը գնա՛. հիմա որ տեղը պարապ է, ինչի՞ կը սպասես։»

Մաքսիմ ետին դարձաւ աչխուժով, ու չկրցաւ բացագանչութիւն մը զսպել, որուն համար ամէն կողմէ «լռութիւն» կը գոչէին։

Օթեակին առջեւ, որուն ջերմարգելը վերցուած էր, յորդ լոյսին մէջ ինքզինքը կը ցուցադրէր սէֆիրենկի հրաչագեղ կինը։

Ձէր կրնար աչքերուն հաւատալ Մաքսիմ. սակայն նոյն ինքն էր։ Ոսկեգոյն մազերով այդ թխագեղը իրեն նմանը չունէր, ու այն կիներէն էր որոնք չեն մոռցուիր եւ ուրիշի մը հետ չեն չփոթուիր բնաւ։

Պէրթ ալ կը չարունակէր մատով ցոյց տալ այդ կինը՝ իբր ապարանջանին տիրուհին։

—Անկարելի՛ բան է, ըսաւ Մաքսիմ ակռաներուն մէջէն, տպչահար եղած։ Պէրթ յիմար է։ Գող կինը ձեռնատ է, մինչ ասիկա իր երկու ձեռքերն ալ ունի. միայն թէ արուեստական չըլլայ անոնցմէ մէկը... վիրաբուժութիւնը այնքան յառաջդիմութիւն ըրած է որ... բայց ո՛չ... կ'երազեմ... դիւրաչարժութեամբ կը փչէ ձախ ձեռքով... ընդհուպ աւելի մօտէն պիտի քննեմ այդ ձեռքերը՝ զորս իմիններուս մէջ սեղմելը անցած դիչեր... հիմա երթամ այցելութիւն տամ իրեն... որչափ կանուխ ըլլայ, այնչափ լաւ է։ Եթէ նշմարէ զիս, կրնայ կծիկը գնել... ապէկ չըրի տեղս նստելով... բայց կը հսկեմ անոր վրայ. եթէ տեղէն ելլէ, ես իրմէ առաջ պիտի գտնուիմ նրբանցքին մէջ։ Հարկ է որ անպատճառ խօսիմ ապարանջանին իրեն վերաբերելուն վրայ կամ ոչ։ Երկարօրէն բացատրութիւններ պիտի խնդրեմ անկէ, ստիպելով որ պատասխանէ հարցումներուս։

Թխագեղը չէր թուեր նշմարած ըլլալ Մաքսիմի ներկայութիւնը Թատրոնին մէջ։

Սեւ սաթէնէ բրինձէ չրջազգեստ մը հագած էր թխագեղը, սեւ չղարչներով եւ ուլունքներով յարդարուած։ Շատ գոհար չէր կրեր վրան, երկու խոչոր մարգրիտներ ականջներուն եւ ադամանդէ չղթակ մը չփակին վրայ։

(Շարունակելի)